Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra teologických věd

Bakalářská práce

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY V JINDŘICHOVĚ HRADCI V LETECH 1900–1950

Vedoucí práce: prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Autor práce: Johana Fedrová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: čtvrtý

2022

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Dne Johana Fedrová

Děkuji vedoucímu mé práce prof. ThLic. PaedDR. Martinu Weisovi, Th.D. za rady, připomínky a metodické vedení mé práce. Dále děkuji PhDr. Štěpánce Běhalové, Ph.D. za rady a pomoc při hledání publikací a za inspiraci při vybírání spolků.

Obsah

1. Teoretická problematika volnočasových aktivit ... 8
1.1 Vymezení pojmu aktivita ... 8
1.2 Vymezení pojmu volný čas ... 8
1.3 Historický pohled na volný čas a jeho vývoj ... 8
1.4 Volnočasové aktivity ... 9
2. Historie města Jindřichova Hradce ... 10
3. Volnočasové aktivity v letech 1900 až 1914 ... 11
3.1 Historický úvod ... 11
3.2 Sokol ... 11
3.3 Kuloborci ... 12
3.4 Bruslařský a veslařský klub ... 12
3.5 Klub velocypedistů Čechie ... 12
3.6 Pěvecký spolek Smetana ... 13
3.7 Ženský pěvecký spolek Slávy dcera ... 13
3.8 Hudební jednota ... 13
3.9 Ochotnický spolek Jablonský ... 14
3.10 Ruský kroužek ... 14
3.11 Literární jednota ... 14
3.12 Městská knihovna ... 15
3.13 Muzeum Jindřichohradecka ... 15
3.14 Akademický spolek Štítný ... 15
3.15 Okrašlovací spolek Vesna ... 15
3.16 Sbor dobrovolných hasičů ... 16
3.17 Včelařský spolek ... 16
4. Volnočasové aktivity v období 1. světové války ... 17
4.1 Historický úvod ... 17
4.2 Sokol ... 18
4.3 Bruslařský a veslařský klub ... 18
4.4 Sportovní klub Jindřichův Hradec ... 18
4.5 Ženský pěvecký spolek Slávy dcera ... 19
4.6 Ochotnický spolek Jablonský ... 19
4.7 Junák – český skaut ... 19
5. Volnočasové aktivity v letech 1918 až 1939 ... 19
5.1 Historický úvod ... 19
5.2 Sokol ... 20

5.3 Dělnická tělovýchovná jednota 21
5.4 Orel 21
5.5 Bruslařský a veslařský klub 21
5.6 Klub cyklistů Čechie 21
5.7 Gymnastika 22
5.8 Autoklub 22
5.9 Kroužek šachistů 22
5.10 Pěvecký sbor Smetana 23
5.11 Ženský pěvecký spolek Slávy dcera 23
5.12 Hudební jednota 23
5.13 Ochotnický spolek Jablonský 24
5.14 Anglický kroužek 24
5.15 Literární jednota 24
5.16 Městská knihovna 24
5.17 Muzeum Jindřichohradecka 25
5.18 Spolek přátel starého Hradce 25
5.19 Obec baráčníků 26
5.20 Klub českých filatelistů 26
5.21 Junák – český skaut 26
5.22 Klub československých turistů 27
5.23 Sbor dobrovolných hasičů 27
5.24 Včelařský spolek 28
5.25 Rybářský klub 28
5.26 Spolek chovatelů poštovních holubů 28
5.27 Spolek zahrádkářů 29
5.28 Fotografický klub 29
6. Volnočasové aktivity v období Protektorátu Čechy a Morava 29
6.1 Historický úvod 29
6.2 Sokol 30
6.3 Dělnická tělovýchovná jednota 31
6.4 Orel 31
6.5 Bruslařský a veslařský klub 31
6.6 Kroužek šachistů 31
6.7 Pěvecký sbor Smetana 31
6.8 Městská hudební škola 32
6.9 Ochotnický spolek Jablonský 32

6.10 Spolek přátel starého Jindřichova Hradce ... 32
6.11 Junák – český skaut ... 32
6.12 Včelařský spolek ... 33
7. Volnočasové aktivity v poválečném období ... 33
7.1 Historický úvod ... 33
7.2 Sokol ... 34
7.3 Aeroklub Jindřichův Hradec ... 34
7.4 Městská hudební škola ... 34
7.5 Ochotnický spolek Jablonský ... 34
7.7 Junák – český skaut ... 35
8. Volnočasové aktivity v období nástupu komunistického režimu ... 35
8.1 Historický úvod ... 35
8.2 Sokol ... 36
8.3 Městská hudební škola ... 36
8.4 Městská knihovna ... 37
8.5 Akademický spolek Štítný ... 37
8.6 Spolek přátel starého Jindřichova Hradce ... 37
8.7 Obec Baráčníků ... 37
8.8 Junák – český skaut ... 37
8.9 Klub českých turistů ... 37
8.10 Rybářský klub ... 38
Kulturní činnosti v Jindřichově Hradci ... 39
Závěr ... 43
Seznam zdrojů ... 44

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla věnovat volnočasovým aktivitám v Jindřichově Hradci mezi lety 1900-1950. Toto téma spojuje můj zájem o historii a mé studium pedagogiky volného času. Město Jindřichův Hradec jsem si vybrala protože jsem v něm vyrůstala a účastnila se soudobých volnočasových aktivit. Dalším důvodem je jeho zajímavá historie a dřívější význam, díky kterému byl společenský život ve městě velmi různorodý a bohatý.

Jen v nejnutnější míře jsem se věnovala spolkům a klubům sportovním, které již zpracoval ve své bakalářské práci „Historie tělesné výchovy a sportu v Jindřichově Hradci" Tomáš Bártů. Při zpracování této podkapitoly jsem se držela převážně jiné literatury, než ze které čerpal kolega Bártů. Podobnost s jeho kvalifikační prací by proto měla být minimální. Ve své diplomové práci „Jednota Čsl. Orla od počátku století do druhé světové války, na příkladu jihočeské Třeboně a Jindřichova Hradce" docent Rudolf Svoboda zpracoval téma organizace Orel, proto organizaci pouze zmiňuji, ale hlouběji se jí nevěnuji.

Cílem mé práce je zmapovat a popsat volnočasové aktivity, spolky a kluby v Jindřichově Hradci mezi lety 1900 a 1950. Primárním zdrojem informací pro mou práci byly archivní dokumenty, především dobový tisk, městské kroniky, archivní prameny a publikace týkající se spolků. Dále jsem čerpala z publikací týkajících se tématu a z webových stránek města či spolků.

Práce je rozvržena do osmi kapitol. První kapitola je věnována teoretické problematice volnočasových aktivit, volnému času a vývoji pohledu na volný čas. Druhá kapitola je věnována stručné historii města. Další kapitoly jsou rozděleny dle časových úseků na období mezi lety 1900 až 1914, období 1. světové války, období mezi lety 1918 až 1939, období Protektorátu Čechy a Morava, období poválečné a období nástupu komunistického režimu. Tyto kapitoly jsou strukturovány do podkapitol, po historickém úvodu následují jednotlivé spolky, kluby a volnočasové organizace. Podkapitoly jsou seřazeny podle zaměření, kterému se dané spolky věnovaly a seřazeny tak, aby jejich pořadí zůstávalo stejné, i když nejsou všechny spolky ve všech kapitolách zmíněny. Dle zaměření jsou nejprve uvedeny spolky sportovní, následně spolky spojené s kulturou, spolky vzdělávací, literární, udržující tradice, následně spolky věnující se přírodě a další. Pro některá období jsou prameny bohatší, pro jiná chudší. Pro doplnění obrazu o volnočasových aktivitách a kulturním životě města, jsem na konci práce přidala tabulky s počty jednotlivých činností dle druhu. Při vyplňování tabulek jsem čerpala z Pamětních knih města Jindřichova Hradce, bohužel nejsou pokryty všechny roky, které jsou předmětem této práce, jelikož data nebyla u každého roku zaznamenána.

Zpracovaná témata pojmu jen v širším kontextu, z důvodu spletitosti a četnosti činností. Ve své práci se věnuji vybraným spolkům, přičemž upřednostňuji spolky činné v delším časovém období. Například spolku citeristů, který ve městě působil především na přelomu století, se nevěnuji, jelikož to byl spolek se značně minimální členskou

základnou a minimální činností. Taktéž se nevěnuji činnosti spolku „Krematorium“, neboť jeho činnost nebyla volnočasově zaměřena, nýbrž přednášky a tzv. „osvětová činnost“ byla čistě ideologicky, a to protikatolicky zaměřena v duchu hnutí „Volná myšlenka“.

V této práci budu využívat běžné metodologie historické práce, především metodu přímou a komparativní.

1. Teoretická problematika volnočasových aktivit

1.1 Vymezení pojmu aktivita

Z psychologického hlediska můžeme na aktivitu nahlížet, jako na sledování cíle za vynakládání úsilí při snaze daného cíle dosáhnout. Z pedagogického hlediska, jako na skupinu činností vyžadující vyšší míru iniciativy, samostatnosti a úsilí, jedinec musí být celkově výkonnější.[1]

1.2 Vymezení pojmu volný čas

Běžně se setkáváme se dvěma vymezeními volného času. Pro jeden je těžištěm slovo „čas“. Tento přístup se objevil s nástupem vyčleňování pracovní doby, jako zvláštní časový úsek mimo domov. Významu toto pojmenování nabylo v době industrializace, kdy byl nedostatek volného času sociálním problémem. Od starověku bylo používáno kvalitativní vymezení volného času, jako času, kdy jedinec nemusí plnit materiální povinnosti, ale může si užívat, odpočívat či se vzdělávat.

V českém jazyce by bylo vymezení pojmu snadné. Byla by to období s přídavkem „volný“, spojení můžeme chápat pozitivně, jako svobodný čas, či negativně, jako nenaplněný. Negativní vymezení volného času se vymezuje oproti pracovní době. Pozitivní pracuje s jeho kvalitou a svobodou s ním nakládat. V pedagogice volného času preferujeme vymezení pozitivní. Dále můžeme rozlišovat mezi volným časem v širším a užším slova smyslu. Širší pojetí označuje veškerý čas mimo pracovní dobu. Užší pojetí vyčleňuje dobu spojenou s prací, nutný odpočinek a pevně ukotvené denní činnosti jedince. Samotné volnočasové aktivity se ve výzkumu rozlišují na tzv. měkké (realizované bez cíleného zaměření) a tvrdé volnočasové aktivity (aktivnější, cílené).[2]

1.3 Historický pohled na volný čas a jeho vývoj

Vymezení volného času jako času svobody pro zábavu, tvorbu, rozmýšlení či umění, v protikladu jako dobu pro odpočinek a nicnedělání. V antice měl toto volno pouze svobodný muž a byl to čas pro vykonávání zájmů vědeckých i uměleckých. Na toto volno bylo nahlíženo jako na nepostradatelný předpoklad pro vědeckou práci a umělecký

[1] Srov. PRŮCHA, J. et al. *Pedagogický slovník*, 4. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8 s. 15.
[2] Srov. KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*, Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3, s. 23–26.

zážitek. Na tuto tradici navazuje důraz na kontemplativní (rozjímavý) život ve středověku jakožto vyvážení a předpoklad života praktického (aktivního).[3]

Již osvícenci byli přesvědčeni, že volný čas by měl být pro všechny. Běžný život v této době byl však ovlivněn mentalitou rozvíjející se průmyslové společnosti. Byla zavedena práce na směny a neúměrně dlouhá pracovní doba v továrnách. Dělníci ztráceli svou identifikaci s prací a pociťovali absenci volného času ve všedních dnech. Dělníci začali bojovat o volný čas, tudíž vyvstala otázka: „Co s ním?“, na tuto otázku reagovala konference v roce 1892 pořádaná Berlínskou centrálou sociálních zařízení pro pracující. Z konference vyvstala tendence pedagogizace volného času, kterou nejvíce uplatňovaly totalitní režimy nacismus a komunismus. Od dvacátého století je v ekonomicky vyspělých zemích právo na volný čas samozřejmostí.[4]

S volným časem souvisí i pedagogika volného času. Vymezení pojmu pedagogika volného času dle dnešního chápání předcházely pojmy mimotřídní a mimoškolní výchova. Koncepci mimotřídní výchovy nalezneme až v období po druhé světové válce. Koncepce vycházela ze sovětské teorie a praxe. Roku 1948 byl přijat zákon o jednotné škole, který stanovoval, že pouze stát může zřizovat výchovná a sociální zařízení jako domovy a družiny mládeže. Od roku 1952 ve větších městech byly zakládány pionýrské domy a stanice. Zákon o soustavě výchovy a vzdělávání z roku 1960 vymezil nový pohled na mimoškolní výchovu, takový, kdy tvořila jednotu se školní výchovou. V 70. letech byla výchova mimo vyučování označena jako za nedílnou součást socialistické výchovně vzdělávací soustavy, za jednu z nejvýznamnějších forem péče o děti zaměstnaných rodičů.[5]

Volný čas se stal kulturním a ekonomickým faktorem, dnes ho můžeme chápat jako „sociální vymoženost“ či jako pokračování průmyslové racionalizace, převažuje kvantitativní vymezení volného času vyznačující se konzumní orientací, oceněním zábavy, hry a dobrodružství. Pojem volný čas lze chápat jako označení prastarého úsilí člověka o nezávislost na přírodě a společnosti. Dle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, volný čas patří mezi 24 sociálních indikátorů pro určení životní kvality v daném státu.[6]

1.4 Volnočasové aktivity

Volnočasové aktivity si můžeme určit, jako aktivity provozované ve volném čase čili v čase po splnění povinností. Každý si aktivity volí dle svého zájmu a aktuálního rozpoložení.

---

[3] Srov. KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*, Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3, s. 26–28.
[4] Srov. Tamtéž s. 41–44.
[5] Srov. Tamtéž s. 68–70.
[6] Srov. Tamtéž s. 45–53.

2. Historie města Jindřichova Hradce

Počátky Jindřichova Hradce odvozujeme od slovanského hradiska z 10. století. Hradisko bylo zbudováno ve výhodné poloze nad řekou Nežárkou a Hamerským potokem, a tudíž i strategickým bodem na jihu přemyslovského knížectví. Ve 12. století dostal jihovýchodní území do správy Vítek z Prčice, který toto území rozdělil mezi své syny. Synové se stali zakladateli významných jihočeských šlechtických rodů nesoucích v erbech pětilisté růže: z Landštejna, ze Stráže, z Ústí, Rožmberků a pánů z Hradce.

Nejstarší dochovaný písemný záznam o Hradci pochází z roku 1220, čili z doby, kdy panství vlastnil zakladatel pánů z Hradce Jindřich I. Ten na místě hradiska vystavěl gotický hrad, který nazval Nový hrad neboli Nova Domus, současný název města byl poprvé doložen roku 1410.

V jeho předhradí v polovině 13. století vzniklo město z původní řemeslnicko-obchodní osady. V první polovině 14. století byl gotický palác rozšířen. V 15. století byl rozšířen o renesanční zámek. V druhé polovině 16. století za posledních pánů z Hradce dosáhlo město vrcholu rozvoje. V této době dochází k přestavbám gotických domů na domy měšťanské renesanční na náměstí a v jeho okolí, za severními hradbami se rozrůstá tzv. Nové město. Měšťané hodně obchodovali a byli dobrými řemeslníky, zejména ve výrobě a prodeji sukna. Svou stopu na městě zanechali Jezuité na konci 16. století svou stavební aktivitou. Jezuitským gymnáziem, jedním z nejstarších v Čechách, ve kterém se začalo vyučovat v roce 1595.

V 17. století význam města vzrůstal hospodářsky i díky vysokému postavení hradeckých Vítkovců na královském dvoře, následně i Viléma Slavaty. Po třicetileté válce roku 1654 byl Jindřichův Hradec se čtyři sta pěti domy druhé největší město v Čechách po Praze.

Od konce 17. století přestal být sídelním městem nových majitelů panství, Černínů a postupně tak klesal jeho význam politický i hospodářský. Požár v roce 1773 zničil velký počet domů a velkou část zámku. V roce 1801 celé město zachvátil požár, během kterého bylo zničeno tři sta osmnáct domů, proboštský kostel, špitál, radnice i bývalá jezuitská kolej. Rozšíření požáru na zámek se povedlo zabránit. V rámci obnovy došlo k výraznému přestavění, například zastavění loubí domů na náměstí, byly zbourány dvě brány, zrušila se část hradeb a byl zasypán městský příkop. Na jeho místě došlo k vybudování sadu na rozhraní starého a nového města.[7]

Od roku 1797 do poloviny 20. století ve městě fungovala Landfrasova tiskárna, která v 19. století byla nejvýznamnější mimopražskou tiskárnou.[8] Železnice propojující Prahu s Vídní budovaná koncem 19. století se městu vyhnula, což mělo za následek zlom ve

[7] Srov. Jindřichův Hradec městské informační centrum [online]. Jindřichův Hradec městské informační centrum: O městě – Historie Jindřichova Hradce [cit. 2021-09-09]. Dostupné na WWW: < https://infocentrum.jh.cz>.

[8] Srov. BĚHALOVÁ, Š. et al. *Jindřichův Hradec: město nad Vajgarem*, 2. vyd. Jindřichův Hradec: Město Jindřichův Hradec, 2008. ISBN 978-80-254-3270-9 s. 83.

vývoji města vedoucí až k postupné ztrátě obchodního i kulturního významu. Mezi lety 1831 a 1835 v panském pivovaru pobýval Bedřich Smetana, který zde také komponoval. Teprve roku 1887 bylo město napojeno na železnici z Veselí nad Lužnicí. Za deset let byl zahájen provoz úzkokolejné trati vedoucí do Nové Bystřice. V roce 1887 proběhla první zkouška Křižíkových elektrických lamp a Jindřichův Hradec se tak stal prvním městem v Rakousku-Uhersku se zavedeným elektrickým osvětlením i do soukromých domů. V roce 1910 Marie Hoppe Teinitzerová založila gobelínové dílny, které prosluly po světě.[9]

3. Volnočasové aktivity v letech 1900 až 1914

3.1 Historický úvod

Jedním z trvajících konfliktů bylo francouzsko-německé nepřátelství trvající od německého záboru Alsaska a Lotrinska z roku 1871. V roce 1891 Francie tajně podepsala politickou a vojenskou dohodu s Ruskem. Dalším konfliktem byl rusko-rakouský spor o Balkánský poloostrov. V roce 1908 Rakousko-Uhersko anektovalo Bosnu a Hercegovinu, což přivedlo rusko-rakouské vztahy na bod mrazu. Anexí se cítilo silně poškozeno Srbské království. Německo v roce 1900 začalo budovat silné válečné loďstvo, kdy císař Vilém II. prohlásil, že se budoucnost jeho říše nachází na oceánech a mořích. Tak začalo Německo dohánět Velkou Británii ve stavbě loďstva. Velká Británie na situaci zareagovala dvojnásobně rychlou stavbou loďstva. Velká Británie se dohodla v roce 1904 s Francií a následně roku 1907 s Ruskem, čímž vznikla „Dohoda“. Na Balkánském poloostrově došlo k 1. a 2. balkánské válce, kdy v roce 1912 vznikla Albánie, došlo k vytlačení Osmanské říše z poloostrova. Ve 2. balkánské válce země bojovaly o přerozdělení území. Roku 1913 byl mezi zeměmi uzavřen mír. Německo hledalo záminku pro rozpoutání války a boje o nadvládu nad světem. Záminkou se stal Sarajevský atentát 28. 6. 1914, při kterém nacionalista Gavrilo Princip zastřelil arcivévodu Františka Ferdinanda a jeho ženu. Reakcí na atentát bylo rozpoutání 1. světové války.[10]

Jindřichův Hradec počátkem 20. století měl převážně zemědělský charakter, odklonem hlavní dálkové trasy železnice se zpomalil jeho průmyslový růst. Znatelný byl nedostatek pracovních příležitostí a s ním rostoucí odchod obyvatel. Krom jiného tyto faktory měly za následek nepříznivý vývoj města a jeho sestup z pomyslného žebříčku českých měst.[11]

3.2 Sokol

Česká tělocvičná jednota Sokol byla založena roku 1862 v Praze. V Jindřichově Hradci byl spolek založen pod názvem: Tělocvičná jednota Sokol v Jindřichově Hradci,

[9] Srov. Jindřichův Hradec městské informační centrum [online]. Jindřichův Hradec městské informační centrum: O městě – Historie Jindřichova Hradce [cit. 2021-09-09].
[10] Srov. BLACK, J. *Historie 20. století: konflikty, technologie a rokenrol*. Praha: Euromedia Group, 2021. ISBN 978-80-242-7811-7. Kapitola 1. Staré pořádky, 1900-1914, s. 12-43.
[11] Srov. BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993 (700. výročí měst Jindřichova Hradce)*, 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno s. 22.

roku 1885 na ustavující valné hromadě konané 1. 11. Cílem si dali „pěstovati tělocvik k vývoji tělesné i duševní síly“ pomocí: cvičení tělocviku, šermu a střelby do terče, plavání a veslování, klouzání na ledu a jízdy na kole, vycházkami, výlety a přednáškami. Roku 1896 byl ve městě založen Ženský odbor Sokola. V roce 1905 měl Sokol 219 členů. Sokolové pořádali i koncerty a hudební akademie, divadelní představení, taneční zábavy či šibřinky, které se staly tradicí. Od roku 1908 bylo povoleno cvičení žactva, o rok dříve byl založen odbor pěvecko-hudebně-dramatický.[12] Spolek pokračuje v činnosti, viz. další časové období.

3.3 Kuloborci

Skupina především z vyšší společnosti, která se věnovala hře kuželek. Začali se scházet v polovině 19. století na zahradě u Landfrasů, kde její majitel vybudoval kuželkářskou dráhu. Postupně se záliba ve hru šířila i do nižší společnosti a začaly vznikat kuželny.[13] 17. 7. 1901 se usnesli o rozchodu a o věnování klubových financí chorobinci.[14]

3.4 Bruslařský a veslařský klub

Pod tímto názvem klub působil od roku 1891 do roku 1918, svou činností navazoval na Bruslařský klub Jindřichův Hradec založený v roce 1874. Bruslařská sezóna byla závislá na počasí a některé roky trvala i jen pár dní. Již v tomto období se klub účastnil závodů, pořádal schůze. Klub ze svých zdrojů nefinancoval pouze zařízení, ale přispíval i vlasteneckým organizacím, například spolku Vesna.[15] Dále o spolku v dalších časových úsecích.

3.5 Klub velocypedistů Čechie

Vznikl v Jindřichově Hradci roku 1900, ustavující schůzi měl 9. 6. Činnost klubu ustala roku 1904.[16] Klub pořádal cyklistické výlety, které byly veřejně oblíbené. Krom klasických výletů klub pořádal i výlety noční, které mohly být zakončeny zábavou s programem v pohostinském zařízení.[17] V únoru roku 1903, v období masopustu, klub

---

[12] Srov. Fürbach, F. Jindřichohradečtí sokolové. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 3-16.

[13] Srov. Fürbach, F. Sportovní Jindřichův Hradec. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 59.

[14] Srov. Kuloborci. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1901, roč. 31, č. 30, s. 253.

[15] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 8.

[16] Srov. Fürbach, F. Sportovní Jindřichův Hradec. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 62.

[17] Srov. Z klubu „Čechie“. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1901, roč. 31, č. 20, s. 162.

pořádal šibřinky s tématem Žertem světem. Pořádal je ve prospěch Národního divadla v Brně.[18] Činnost klubu byla obnovena až roku 1921.

3.6 Pěvecký spolek Smetana

Roku 1862 byl v J. Hradci založen mužský pěvecký soubor Černín. Sbor vystupoval samostatně, ale pořádal i společné koncerty se sborem Slávy Dcera. K příležitosti 10. výročí založení spolku na slavnost přijel Bedřich Smetana, který byl jmenován čestným členem. Sbor byl součástí významných pořádaných událostí, jezdil na soutěže a přehlídky. Repertoár sestával především z děl českých skladatelů.[19]

Bedřich Smetana (2. 3. 1824 – 12. 5. 1884) byl syn sládka Františka Smetany, který roku 1831 uzavřel nájemní smlouvu s černínským velkostatkem. Chodil v J. Hradci do školy a měl zde i učitele hudby. Nastoupil do zdejšího gymnázia, ale nedokončil ho kvůli nehodě, kterou měl během posledního roku studia. Svou první skladbu zkomponoval roku 1832, kvapík D dur. Roku 1835 se z J. Hradce odstěhoval.[20]

Spolek pokračuje v činnosti v dalších časových úsecích.

3.7 Ženský pěvecký spolek Slávy dcera

Roku 1872 byl založen ženský sbor Slávy Dcera. Spolek si kladl za povinnost nejen koncertovat, ale i vyvíjet vlasteneckou činnost.[21] Pěvecký sbor náležel k nejstarším ženským pěveckým jednotám v Českém království. Měl heslo „zpěvem k srdci, srdcem k vlasti“. Členky sboru se snažily se povznést české písně a skladby českých skladatelů.[22] Spolek pokračoval v činnosti i v dalším období.

3.8 Hudební jednota

24. 7. 1906 uspořádala nově založená hudební jednota hudební večírek. Byla založena pro dodání hudebních požitků po odchodu vojenské hudby.[23] 12. 8. 1906 se hudební jednota poprvé představila cizímu obecenstvu koncertem v lázních Svaté Kateřiny.[24] Hudební jednota uspořádala velký koncert 16. 4. 1911 za spoluúčasti čtyř hostů, koncert byl dobročinný, vybírali se finance pro chudé. V tomto duchu pokračovali

---

[18] Srov. Šibřinky klubu velocypedistů „Čechie“ a Jindř. Hradec. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1902, roč. 32, č. 50, s. 470.
[19] Srov. BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993 (700. výročí měst Jindřichova Hradce)*, 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno s. 218–219.
[20] Srov. BĚHALOVÁ, Š. et al. *Jindřichův Hradec: město nad Vajgarem*, 2. vyd. Jindřichův Hradec: Město Jindřichův Hradec, 2008. ISBN 978-80-254-3270-9 s. 58.
[21] Srov. *Památní kniha dívčího zpěváckého spolku Slávy Dcéra*. 1872-1951. SOkA Jindřichův Hradec, nestránkováno, [online]. Dostupné na WWW:<https://www.digiceskearchivy.cz>.
[22] Srov. Ženská pěvecká jednota „Slávy Dcera“. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1912, roč. 42, č. 38, s. 349-350.
[23] Srov. Hudební Jednota. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1906, roč. 36, č. 28, s. 282.
[24] Srov. Výlet hudební jednoty. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1906, roč. 36, č. 33, s. 327.

i dále, kdy z každého koncertu část výdělku věnovali místním chudým.[25] Jednota pokračuje v činnosti v dalších obdobích.

3.9 Ochotnický spolek Jablonský

Dle písemných pramenů ochotníci v Jindřichově Hradci hráli již v 17. století. Dlouho přetrvávaly tendence hrát převážně v německém jazyce, o změnu se zasadil dr. Josef Procházka, který během studií překládal německé divadelní hry do češtiny pro Josefa Kajetána Tyla. Jeho snažení podpořil tehdejší starosta města Jindřichova Hradce Alois Landfras i zámecký pán Evžen hrabě Černín. Ve spolupráci s přáteli dr. Procházka sestavoval český repertoár, po jeho smrti v roce 1856 však činnost ochotníků ustala a ožívá až v osmdesátých letech 19. století, kdy do názvu organizace bylo použito jméno Boleslava Jablonského. Účelem spolku bylo vzdělávání v dramatickém umění, podporování ušlechtilých, dobročinných a vlasteneckých snah, pořádání literárních besed, vycházek, tanečních zábav a rozvíjení zpěvu a hudby.[26] Dále se o spolku zmíním v dalším období.

3.10 Ruský kroužek

Kroužek působil od roku 1901 do roku 1915. Zabýval se ruskou literaturou, jazykem, historií a kulturou. Vznikl v reakci na pronikání německé kultury do země. Formou schůzek byly besedy, přednášky i jazykové kurzy.[27]

3.11 Literární jednota

JUDr. Jan Slavík založil jednotu v polovině osmdesátých let 19. století s účelem propagování hodnotné literatury, především české, prostřednictvím přednášek, besed a diskusí. Na schůze přijížděli odborníci z celé republiky.[28] Činnost v lednu roku 1901 byla zahájena přednáškou profesora Hrušky „O dřevorubcích“, která byla doprovázena fotografiemi i úryvky ze studií. Na schůzi konané 17. 2. profesor Hruška četl své bajky. Jednota se scházela jednou měsíčně.[29] Jednota se rozpadla během první světové války.[30]

---

[25] Srov. Hudební Jednota. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1911, roč. 41, č. 9, s. 86.
[26] Srov. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec [online]. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec: Úvod do historie spolku [cit. 2021-08-09]. Dostupné na WWW: < https://dsjablonsky.cz>.
[27] Srov. BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993 (700. výročí měst Jindřichova Hradce)*, 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno s. 222.
[28] Srov. Tamtéž s. 222.
[29] Srov. Literární Jednota. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1901, roč. 31, č. 2, s. 10-11.
[30] Srov. BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993 (700. výročí měst Jindřichova Hradce)*, 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno s. 222.

3.12 Městská knihovna

6. 6. 1892 byla poprvé otevřena obecní knihovna v Jindřichově Hradci. Umístěna byla v kanceláři bývalé městské spořitelny v Panské ulici.[31] Základ knihovny tvořila knihovna Měšťanské besedy. Obec poskytovala příspěvek na zakoupení knih, které byly pečlivě vybírány.[32] Více o knihovně jsem uvedla v páté kapitole.

3.13 Muzeum Jindřichohradecka

První iniciativa pro založení muzea byla již v roce 1880, o jeho založení rozhodlo městské zastupitelstvo o dva roky později. Roku 1884 byly vystaveny první sbírky v místnosti zámeckého archivu. Podle stanov bylo účelem muzea podat obraz o vývoji města a okolí, sbírat památky a chránit je před zkázou a odcizením, šířit znalosti o památkách a o místní historii.[33] Muzeum zůstalo činné i nadále, zmíním se o něm opět v páté kapitole.

3.14 Akademický spolek Štítný

Spolek byl založen na podzim roku 1872 v Praze, působil i v Jindřichově Hradci. Účelem spolku bylo podporovat studenty, zřizovat knihovny, pořádat přednášky a rozvíjet tak národní osvětu.[34] Již 26. a 27. 12. uspořádal spolek přednášku, doprovod programu zprostředkoval spolek Slávy dcera a Černín.[35] Další činnost spolku ovlivňovala politická situace a situace ve světě. Během první světové války přišel o řadu členů. Roku 1920 musel změnit své stanovy a stát se samostatným, nezávislým na pražské centrále.[36] Spolek pokračoval v činnosti do roku 1939, opět ho zmíním v osmé kapitole.

3.15 Okrašlovací spolek Vesna

Spolek byl založen roku 1871.[37] Podporoval například udržování a „chránění krásného přírodního“ sadu, či přispěl a vybral architekta pro rekonstrukci sloupu Nejsvětější trojice na náměstí Míru, na které se i sami členové účastnili.[38] Následně se členové aktivně účastnili udržování sadů a pohodlí obecenstva během kulturních akcí

---

[31] Srov. Otevření obecní knihovny. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1892, roč. 22, č. 23, s. 193.
[32] Srov. TOMANOVÁ, B., DOSBABA, T. *Městská knihovna Jindřichův Hradec: 120. výročí založení,* Jindřichův Hradec: Městská knihovna Jindřichův Hradec, 2012. ISBN neuvedeno s. 4.
[33] Srov. BĚHALOVÁ, Š. et al. *Jindřichův Hradec: město nad Vajgarem*, 2. vyd. Jindřichův Hradec: Město Jindřichův Hradec, 2008. ISBN 978-80-254-3270-9 s. 74.
[34] Srov. Akademikové. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1872, roč. 2, č. 38, s. 2.
[35] Srov. Jindřicho-Hradečtí akademikové. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1872, roč. 2, č. 51, s. 2.
[36] Srov. K padesátiletí „Štítného“. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1922, roč. 52, č. 31, s. 1-2.
[37] Srov. K čistotě města. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1871, roč. 1, č. 4, s. 3.
[38] Srov. Sloup nejsv. Trojice na náměstí v Jindř. Hradci. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1915, roč. 45, č. 20, s. 1.

pořádaných v sadech, tak i oprav a zazimování laviček. Spolek fungoval na bázi příspěvků, a tak se některé roky potýkal s nedostatkem financí. Nedostatek spolkových financí nezabránil spolku ve finančních příspěvcích na projekty pro město.[39] Spolek byl činný do roku 1958.

3.16 Sbor dobrovolných hasičů

Sbor byl založen 27. 4. 1872 starostou města Dr. V. Naxerou, který byl i jeho velitelem. Hasiči zasahovali při požárech v širším okolí i ve středu města při požáru pivovaru či zámecké brány. Velitel Naxera předsedal roku 1876 prvnímu zemskému sjezdu hasičstva, což ukazuje vážnost sboru. Při hasičském sboru byla roku 1876 založena i hasičská hudba. Roku 1882 vznikla župa, která byla přejmenována na Hasičskou župu Jindřichohradeckou. Počátkem roku 1900 již hasiči měli parní stříkačku, počátkem roku zřizovali hasičské hlídky kvůli hrozícím povodním. 24. 7. 1904 sbor zasahoval při požáru louky, která vzplála od parního vlaku. V roce 1908 zakoupili první lezeckou věž.[40] Tradiční zábavy sboru: plesy a výlety byly pořádány každoročně. K činnostem župy patřilo i pořádání hasičských obvodních cvičení často doprovázených přednáškami.[41] Sbor pokračoval v činnosti, dále se o spolku zmíním v páté kapitole.

3.17 Včelařský spolek

22. 12. 1901 se sešli zakládající členové na ustavující valné hromadě včelařského spolku pro Jindřichův Hradec a okolí.[42] Navázali na tradici spolku, který se v roce 1877 rozpadl.[43] V roce 1902 spolek vstoupil do Ústřední jednoty včelařské v Čechách a odebíral tematické časopisy. Spolek pořádal přednášky a kursy, tematické výlety k okolním včelařům a výsadbě stromů, nakupoval odbornou literaturu a vedl vlastní knihovnu, o činnosti informoval prostřednictvím výstav. Spolek měl i vlastní prodejnu medu.[44] Ve dnech 20. 6., 27. 6., 29. 6. a 4.7. roku 1909 Spolek uspořádal včelařský kurs zahrnující hospodářský význam včely, včelí ústrojí i příbytek, včelaření, spojování

---

[39] Srov. Ze spolku „Vesna“. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1939, roč. 69, č. 25, s. 4-5.
[40] Srov. MUK, J. *60 let práce Sboru dobrovolných hasičů v Jindřichově Hradci*, Jindřichův Hradec: Nákladem Sboru dobrovolných hasičů, 1932.
[41] Srov. Hasičská hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1910, roč. 40, č. 27, s. 256.
[42] Srov. Nový včelařský spolek. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1901, roč. 31, č. 351, s. 448.
[43] Srov. Včelařský spolek. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1877, roč. 7, č. 17, s. 119.
[44] Srov. Základní organizace Českého svazu včelařů Jindřichův Hradec [online]. ZO ČSV Jindřichův Hradec: O nás – Historie [cit. 2022-02-02]. Dostupné na WWW: <http://www.vcelari-jh.cz>.

včelstev, nemoci či vymetání medu a vlastnosti vosku a další.[45] 1. světová válka zasáhla i spolek a vedla k úpadku činnosti.[46] O spolku se opět zmíním v páté kapitole.

4. Volnočasové aktivity v období 1. světové války

4.1 Historický úvod

28. 6. 1914 Rakousko-Uhersko vyhlásilo válku Srbsku, vznikla Srbská fronta. 3. 8. vznikla Západní fronta, kde válčilo Německo s Francií. 15. 8. Rusové zahájili ofenzivu do Východního Pruska a vznikla Východní fronta. 29. 10. vstoupila do války Osmanská říše na straně Trojspolku (tvořenému Rakouskem-Uherskem, Německem a Itálií), jako poslední vstoupily do války Afrika a Tichomoří.

Na Západní frontě byly roku 1915 použity jedovaté plyny. Na moři dosahovaly skvělých výsledků německé ponorky proti lodím Trojdohody. Východní fronta byla posunuta dále na východ díky velkému útoku Trojspolku. Itálie vstoupila do Války a dala tak vzniknout Italské frontě.

Na Západní frontě v roce 1916 probíhaly obrovské boje, které vedly k větším ztrátám než v roce předchozím. Na moři došlo k největšímu střetu války, kde opět dominovaly německé ponorky. Do války vstoupilo Rumunskou na straně Trojdohody.

V roce 1917 došlo k obratu ve válce, zhroutila se Východní fronta. V Rusku v únoru vypukla revoluce na bojištích kvůli ztrátám, car Mikuláš II. se vzdal vlády, nová vláda chtěla také pokračovat ve válce s Německem, Rakousko-Uherskem a Osmanskou říší. Do války vstoupilo USA na straně Trojdohody. Poměr sil se dále měnil v neprospěch Trojspolku. 27. 6. Trojspolku vyhlásilo válku Řecko a 26. 10. Brazílie. Rakouský císař František Josef I. zemřel 21. 11. 1916 a císařem se stal Karel I., který si uvědomil blízkou porážku Trojspolku a započal mírová jednání s Trojdohodou, kdy narazil na neochotu Německa a Francie. 23. 2. 1917 zahájily německé armády ústup na Západní frontě. Ve francouzské armádě propukla vzpoura, kdy vojáci odmítali útočit na nepřítele, došlo k výměně generála R. Nivella za generála H.-P. Pétaina, který obnovil bojeschopnost armády.

Německo podniklo poslední pokus o definitivní vítězství ve válce. Mír byl uzavřen 3. 3. 1918 v Litevském Brestu, kdy se ruští bolševici vzdali kontroly nad Polskem, Estonskem, Lotyšskem, Litvou, Finskem, Ukrajinou a Kavkazem. Již v listopadu, ale začala Ruská občanská válka, takže k utichnutí zbraní prakticky nedošlo až do roku 1920. Rakousko-Uhersko bylo velmi vyčerpáno hospodářsky, armáda pocítila morální rozklad i neochotu některých armád bojovat za Habsburky. V květnu 1918 byla uzavřena smlouva v belgickém Spa, která připravila Rakousko-Uhersko o většinu státní suverenity.

[45] Srov. Věstník Nár. Jednoty Pošum. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1909, roč. 39, č. 25, s. 233.
[46] Srov. Základní organizace Českého svazu včelařů Jindřichův Hradec [online]. ZO ČSV Jindřichův Hradec: O nás – Historie [cit. 2022-02-02].

W. Wilson, prezident USA inicioval mírové ukončení války. Příměří byla uzavírána postupně nejprve 30. 9. Bulharskem, 30. 10. Osmanskou říší, 4. 11. Rakousko-Uherskem a 11. 11. Německem, které v té době již nebylo císařství po abdikaci Viléma II.[47]

Češi se k vyhlášení války ani neměli možnost vyjádřit kvůli potlačení občanských práv a svobod. V habsburské monarchii zavládla vojensko-úřední diktatura. Tomáš Garrigue Masaryk odešel v roce 1914 do zahraničí a zahájil přípravu protihabsburského odboje, chtěl spojit Čechy a Slováky v jeden stát. Nalezl finanční a morální podporu ve Francii, Velké Británii, Rusku a hlavně v USA. 6. 7. 1915 vyhlásil oficiálně Rakousko-Uhersku boj na život a na smrt. V roce 1915 odešel za Masarykem Edvard Beneš, společně ustavili Českou a posléze Československou národní radu. Milan R. Štefánik organizoval ve prospěch Dohody československé vojsko – legii.[48]

4.2 Sokol

Činnost jednoty začala s příchodem války stagnovat z důvodu odchodu velké části mužů do boje. Vykonavatelkami činnosti se tak staly ženy, které neodešly do boje. Zapojily se do činnosti Červeného kříže, udržovaly kulturní i vzdělávací programy Sokola.

Již od roku 1902 byly součástí ženského cvičení národní tance, které byly nejpopulárnější právě v tomto období. Roku 1916 sokolky začaly cvičit s dětmi do šesti let.[49] Součástí činností byla činnost charitativní ku prospěchu chudších členek, mecenášských podniků, zraněných vojínů, bratrům v poli posílaly zásilky.[50] Další vývoj Sokola uvádím v další kapitole.

4.3 Bruslařský a veslařský klub

Činnost klubu přerušila válka, tudíž se členové scházeli pouze na valné hromady. Obnova sportovní činnosti přišla až s rokem 1917.[51]

4.4 Sportovní klub Jindřichův Hradec

Klub byl založen 15. 6. 1914, věnoval se tělesným cvičením, sportům, sportovním hrám a závodům. Fotbalový tým mu však předcházel již v roce 1908. Činnost klubu

---

[47] Srov. BLACK, J. *Historie 20. století: konflikty, technologie a rokenrol*. Praha: Euromedia Group, 2021. ISBN 978-80-242-7811-7. Kapitola 2. První světová válka, 1914-1918, s. 44-59.
[48] Srov. ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. Dějiny českých zemí do roku 2004 ve zkratce. Praha: Práh, 2003. ISBN 80-7252-026-1 s. 40-41.
[49] Srov. BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7. Kapitola Jindřichohradecké sokolky s. 35-38.
[50] Srov. Tamtéž s. 44–45.
[51] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 17.

zastavila válka, po jejím skončení byla obnovena. Ve dvacátých letech se sportovci navíc věnovali boxu, házené žen, v obou byli úspěšní.[52]

4.5 Ženský pěvecký spolek Slávy dcera

V dubnu 1916 sbor věnoval 50 korun vdovám a sirotkům po padlých českých vojínech.[53] V červnu 1917 sbor věnoval 100 korun ku prospěchu okresní komise pro péči o mládež, stejnou částku ku prospěchu vdov a sirotků z okresu J. Hradce.[54] Spolek pokračoval v činnosti a koncertování.

4.6 Ochotnický spolek Jablonský

Během válečných let 1914-1918 činnost spolku klesla, pokles vyvrcholil v krizi mezi lety 1924-1928. Pokles činnosti zřejmě způsobil úbytek členů a stárnutí členů činných. Nucené přestávky v práci spolku využil soubor Svaz rotmistrů se svými divadelními představeními.[55]

4.7 Junák – český skaut

První skautská družina v Jindřichově Hradci byla založena roku 1914 pouhé dva měsíce před počátkem války, dalšímu rozvoji však bránila válka. Dívčí skaut byl založen v listopadu roku 1915. Během války pracovali skauti pod záštitou Sokola.[56] Spolek pořádal schůzky, přednášky, výpravy i tábory.

5. Volnočasové aktivity v letech 1918 až 1939

5.1 Historický úvod

29. 6. 1918 uznala francouzská vláda Masarykovu, Benešovu a Štefánikovu Československou národní radu v Paříži za nejvyšší orgán spravující veškeré zájmy národa a základ budoucí československé vlády. 6. 1. 1918 se sešli čeští a moravští poslanci zemských sněmů a říšské rady přijali Tříkrálovou deklaraci, ve které nepožadovali přímo státní samostatnost, ale ani se jí nezříkali. Následně byla deklarace zabavena jako velezrádný tisk. 13. 4. 1918 se opět sešli a složili přísahu požadující pro český národ mír, svobodu a samostatnost. V červenci byl ustaven Národní výbor v čele s K. Kramářem.

---

[52] Srov. FÜRBACH, F. Sportovní Jindřichův Hradec. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 63-64.

[53] Srov. Pěvecká jednota. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1916, roč. 46, č. 16, s. 3.

[54] Srov. Koncert Slávy dcery. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1917, roč. 47, č. 25, s. 3-4.

[55] Srov. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec [online]. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec: Úvod do historie spolku [cit. 2021-08-09].

[56] Srov. DOLÁKOVÁ, V. et al. *Pod junáckou vlajkou (almanach skautského střediska „Zlatá růže" vydaný u příležitosti 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci)*. Jindřichův Hradec: Junák, 1999. ISBN neuvedeno s. 4.

Výbor se stal rozhodujícím politickým orgánem Čechů, připravoval se na převzetí politické moci a začal pracovat na prvních zákonech nového státu. Vedle Výboru vznikla Socialistická rada, tvořena stranou sociálně demokratickou a národně sociální. Národní výbor a Socialistická rada 14. 10. 1918 uspořádaly generální stávku v reakci na nucený vývoz obilí. Stávka na některých místech přerostla v politickou akci a ve vyhlašování státní samostatnosti. 26. 9. 1918 se Dohodovými státy uznávaná Československá národní rada přeměnila v prozatímní československou vládu v čele s T. G. Masarykem. 28. 10. 1918 byla v novinách oznámena kapitulace Rakousko-Uherska. Národní výbor se ujal vlády. V čele státu stál Tomáš Garrigue Masaryk mezi lety 1918 a 1935. Roku 1935 abdikoval. Na jeho místo byl zvolen Edvard Beneš. Situaci ve státu a světě ovlivnila celosvětová hospodářská krize, která začala koncem roku 1929 a ovlivnila první polovinu třicátých let. V Německu výrazněji vystoupil fašismus roku 1933, spojovaný s Adolfem Hitlerem, který získával stále více moci a příznivců. Rostoucí napětí mezi Sudety a vnitrozemím státu vyvrcholilo podepsáním Mnichovské dohody, která přisoudila Sudety Německu. Edvard Beneš emigroval, na jeho místo nastoupil Emil Hácha. Na stupňující tlak reagovalo Slovensko vyhlášením samostatnosti, krátce na to německá vojska obsadila Čechy a dala tak vzniknout útvaru známému jako Protektorát Čechy a Morava.[57]

Vznik Československé republiky nijak významně neproměnil výrobu zemědělskou ani průmyslovou na Jindřichohradecku. K největším závodům patřily textilní podniky, které zaměstnávaly nejvíce obyvatel. V období hospodářské krize mezi lety 1929 a 1932 zde nastala velká nezaměstnanost. K oživení výroby došlo ve 30. letech zároveň se vzrůstem významu odborného vzdělání. V době mezi světovými válkami se město a jeho okolí díky bohatému kulturnímu i sportovnímu životu, památkám a neporušené přírodě stalo vyhledávaným cílem turistů.[58]

5.2 Sokol

V říjnu roku 1918 se členové podíleli na zajištění pořádku. Národní rada vytvořila za účasti sokolů ozbrojenou Národní obranu v čele s F. Steinocherem a Sokolskou stráž. Tyto jednotky zajišťovaly pořádek ve městě, hlídaly důležité objekty a zamezovaly vyvážení potravin. To spolu se strážní službou a ochranou hranic poznamenalo činnost jednoty. Již roku 1919 se činnost jednoty vracela do normálu, důraz byl kladen na získávání nových členů a upevnění kázně. Pravidelně cvičili muži, ženy, dorost i žactvo. V roce 1921 byl ostrostřelecký sbor spojen se Sokolem, v jehož rámci utvořil střelecký odbor a rozšířil majetek Sokola o budovu Střelnice. Další důraz v činnosti byl kladen na kulturní a vzdělávací činnost a úzká spolupráce s vojenskou posádkou. Nově se začaly cvičit další sporty mezi nimiž byl tenis a lyžování. Od listopadu 1930 byl zřízen branný odbor, členové se zapojili do protiletecké obrany města, záchranné a zdravotní služby a civilní obrany. V roce 1934 s téměř sedmi sty členů byla jindřichohradecká jednota

[57] Srov. ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. Dějiny českých zemí do roku 2004 ve zkratce. Praha: Práh, 2003. ISBN 80-7252-026-1 s. 40-57.
[58] Srov. BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993 (700. výročí měst Jindřichova Hradce)*, 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno s. 22–23.

vyhodnocena jako nejlepší v jihočeské župě.[59] 2. 1. 1929 otevřel Sokol nový biograf v budově Střelnice.[60]

5.3 Dělnická tělovýchovná jednota

Činnost začala ve 20. letech, její cílovou skupinou byla dělnická mládež. Kromě pravidelného cvičení zprostředkovávala i osvětovou činnost, divadelní kroužek a pořádala veřejné akce.[61] Jednota pokračovala v činnosti, v době Protektorátu se stala útočištěm řady sportovců.

5.4 Orel

Organizace začala svou činnost ve dvacátých letech dvacátého století, pořádala přednášky, taneční večírky, besídky a loutkové divadlo pro děti, tělocvičné akademie a pravidelné cvičení. Na rozdíl od Sokola byla organizace spojena s katolickou církví.[62]

5.5 Bruslařský a veslařský klub

Po válce byla činnost klubu zmodernizována zásluhou doc. MUDr. E. Rychlíka. Klub byl roku 1923 zaregistrován jako VBK Vajgar. V listopadu 1923 byla otevřena nová loděnice. Od roku 1923 učil doc dr. Rychlík krasobruslení.[63] Klub vlastnil několik lodí, které půjčoval veřejnosti na projížďky po rybníku Vajgar. Klub pokračuje v činnosti.

5.6 Klub cyklistů Čechie

Klub Čechie byl opětovně založen 25. 12. 1921 členové se popsali jako mladí, statní, kteří budou pracovat pro klub bez politického smýšlení navždy. Jednalo se o obnovení snahy klubu činného mezi lety 1900 a 1904.[64] Klub pořádal vyjížďky do přírody i za památkami, večírky i plesy.[65] 6. 2. 1927 klub uspořádal druhý dětský maškarní ples s tématem „Z pohádky do pohádky“.[66] V květnu 1927 klub uspořádal sportovní slavnost,

---

[59] Srov. FÜRBACH, F. Jindřichohradečtí sokolové. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 18–25.

[60] Srov. Nový biograf. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1929, roč. 59, č. 1, s. 4.

[61] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 25–26.

[62] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 25.

[63] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 17–18.

[64] Srov. Pamětní kniha Klubu cyklistů "Čechie". SOkA Jindřichův Hradec, nestránkováno, [online]. Dostupné na WWW:<https://www.digiceskearchivy.cz>.

[65] Srov. FÜRBACH, F. Sportovní Jindřichův Hradec. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 62.

[66] Srov. Klub cyklistů. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1927, roč. 57, č. 4, s. 4.

součástí byly závody, hudební doprovod obstarala vojenská hudba.[67] 27. 5. 1934 klub pořádal všecyklistický den spojený se silničními závody a večerním věnečkem.[68] Klub pokračoval i dále v činnosti.

5.7 Gymnastika

Byla cvičena i mimo Tělovýchovnou jednotu Sokol. Rytmická škola M. Jíšové zahájila v listopadu roku 1930 šestiměsíční kurs rytmiky, gymnastiky, uměleckého tance a taneční akrobacie. Kurs byl určen pro dívky od čtyř let i pro starší dámy. „Účel kursu jest docíliti krásy, ladnosti a pružnosti těla a pohybů, zdraví, síly a radosti ze života.“[69] V letech 1938 a 1940 vedla Bláža Müllerová kurzy rytmické gymnastiky.[70] Součástí kurzů byly i večery rytmické gymnastiky, pořádané pro veřejnost.[71]

5.8 Autoklub

Byl založen roku 1929.[72] 20. 7. 1929 zahájil autoklub výuku v autoškole, kterou zřídil včetně potřebné koncese.[73] Autoklub pořádal 6. 9. 1931 klubovou jízdu na neznámých okruzích. Okruhy byly čtyři, každý o délce šedesáti kilometrů. Trať okruhu byla vyznačena v obálkách, které účastníci směli otevřít až na startu.[74] Autoklub se 22. 11. 1935 stal součástí Autoklubu ČSR.[75]

5.9 Kroužek šachistů

4. 3. 1930 byla svolána schůze po předchozích neúspěšných pokusech o založení šachového kroužku. Tento den se sešel dostatečný počet zájemců a byl ustaven výbor, stanovy a kroužek započal svou činnost.[76] 29. 9. 1931 se konala zahajovací schůze výboru kroužku šachistů. Koncem roku 1930 měl 32 členů.[77] V roce 1932 se kroužek scházel

---

[67] Srov. Klub cyklistů. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1927, roč. 57, č. 16, s. 4.
[68] Srov. Všecyklistický den. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1934, roč. 64, č. 20, s. 7.
[69] Rytmická škola M. Jíšové v Jindřichově Hradci. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1930, roč. 60, č. 44, s. 8.
[70] Srov. Rytmika-gymnastika-tanec. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1940, roč. 70, č. 40, s. 3.
[71] Srov. Večer rytmické gymnastiky. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1938, roč. 68, č. 22, s. 4.
[72] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 24.
[73] Srov. Autoklub Jindř. Hradec. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1929, roč. 59, č. 25, s. 4.
[74] Srov. Autoklub Jindř. Hradec. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1931, roč. 61, č. 33, s. 5.
[75] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 24.
[76] Srov. Šachová hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1930, roč. 60, č. 11, s. 4.
[77] Srov. Šachová hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1931, roč. 61, č. 41, s. 5-6.

každé pondělí, kdy se po domluvě hrály kvalifikační zápasy.[78] 13. 11. sehrál kroužek přátelský zápas se šachovým klubem Vitoraz z Českých Velenic, který byl mistrem župy. Vitoraz vyhrál poměrem 6 ½: 2 ½.[79] Kroužek pokračoval v činnosti dále.

5.10 Pěvecký sbor Smetana

Spolek Černín koncem roku 1918 obnovil svou koncertní činnost po pětiletém nuceném odmlčení.[80] Sbor vystupoval samostatně, ale pořádal i společné koncerty se sborem Slávy Dcera. Mužský sbor Černín byl roku 1923 přejmenován na pěvecký sbor Smetana.[81] Sbor Smetana 7. 3. 1927 vystoupil na Slavnostním večeru uspořádaném na počest narozenin prezidenta T. G. Masaryka.[82]

5.11 Ženský pěvecký spolek Slávy dcera

6. 7. 1918 se konala Husova oslava pořádaná jindřichohradeckými spolky. Součástí oslavy byla přednáška, recitace a vystupovaly zde sbory Černín a Slávy dcera.[83] Roku 1920 k příležitosti druhé staročeské besedy s tématem Svatojánský večer, spojily své síly Sokol, spolky Černín, Slávy dcera a Jablonský.[84]

5.12 Hudební jednota

15. 4. 1932 uspořádala jednota koncert ve prospěch hasičského sboru.[85] 18. 3. 1938 uspořádala koncert ze symfonických skladeb Mozarta, Shuberta a Beethovena, na podzim pak uvedla Smetanovu Mou vlast.[86] Jednota pokračovala v činnosti i v letech čtyřicátých.

---

[78] Srov. Šachová hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1932, roč. 62, č. 47, s. 6.
[79] Srov. Šachová hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1932, roč. 62, č. 41, s. 7.
[80] Srov. Zpěvácký spolek „Černín". *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1918, roč. 48, č. 42, s. 2.
[81] Srov. Hlasy z obecenstva. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1923, roč. 53, č. 26, s. 5.
[82] Srov. Slavnostní večer 7. března. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1927, roč. 57, č. 10, s. 1.
[83] Srov. Husova oslava. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1918, roč. 48, č. 28, s. 1.
[84] Srov. Svatojánský večer. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1920, roč. 50, č. 25, s. 4.
[85] Srov. Koncert Hudební jednoty. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1932, roč. 62, č. 15, s. 4.
[86] Srov. Hudební jednota. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1938, roč. 68, č. 11, s. 4.

5.13 Ochotnický spolek Jablonský

28. 9. 1921 k příležitosti svého čtyřicetiletého trvání spolek sehrál hru Naši furianti, ve které se hlavních rolí zhostili stejní herci jako před čtyřiceti lety.[87] K příležitosti 50. výročí založení spolku, tehdejší ředitel spočítal 250 her sehraných za toto období.[88] V roce 1929 uvedli divadelní hru Emy Destinnové, Tůně, kterou sama režírovala.[89] Mezi lety 1932-1938 došlo k oživení činnosti a repertoár byl rozšířen o operety, kladl se důraz na hry českých autorů. V roce 1934 úspěch zaznamenala Tylova „Fidlovačka" nastudovaná spolu s pěveckým spolkem Smetana.[90]

5.14 Anglický kroužek

Kroužek začal činnost v roce 1922, členové se scházeli jednou týdně. Instruktorem byl rodilý mluvčí z Anglie. Kroužek zdůrazňoval praktičnost znalosti anglického jazyka. Doprovodem byla anglická a americká hudba, důraz byl kladen na zábavu. Členy kroužku se mohli stát všichni bez rozdílu stavu, vyznání či politické příslušnosti.[91] Poslední zmínku o tomto kroužku jsem našla v Ohlasu od Nežárky z roku 1932.

5.15 Literární jednota

V roce 1918 nabízela jednota i výuku ruského jazyka s rodilým mluvčím, stejně tak i knihy v ruském jazyce. Převzala inventář po Ruském kroužku a z části pokračovala v jeho činnosti.[92] Následně kvůli situaci schůzky ustaly. Po dlouhé době v polovině roku 1922 opět zahájila svou činnost přednáškou profesora Erbarta: Návštěvou u básníků.[93]

5.16 Městská knihovna

Koncem roku 1924 měla knihovna 189 čtenářů. O rok později byl již počet čtenářů 386. Po revizi v roce 1929 knihovna vlastnila kolem pěti tisíc svazků. V roce 1937 knihovna zřizovala veřejnou čítárnu, kde byly k dispozici časopisy, týdeníky a revue.[94]

---

[87] Srov. *Memorabilien-Buch der Stadt Neuhaus. Verlegt am 1. Jäner 1836.* SOkA Jindřichův Hradec, s. 439 [online]. Dostupné na WWW:<https://www.digiceskearchivy.cz>.
[88] Srov. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec [online]. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec: Úvod do historie spolku [cit. 2021-08-09].
[89] Srov. BĚHALOVÁ, Š. et al. *Jindřichův Hradec: město nad Vajgarem*, 2. vyd. Jindřichův Hradec: Město Jindřichův Hradec, 2008. ISBN 978-80-254-3270-9 s. 82.
[90] Srov. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec [online]. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec: Úvod do historie spolku [cit. 2021-08-09].
[91] Srov. Anglický kroužek. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1927, roč. 57, č. 35, s. 4.
[92] Srov. Učte se rusky. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1918, roč. 49, č. 1, s. 4.
[93] Srov. Literární jednota. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1922, roč. 52, č. 18, s. 3.
[94] Srov. TOMANOVÁ, B., DOSBABA, T. *Městská knihovna Jindřichův Hradec: 120. výročí založení,* Jindřichův Hradec: Městská knihovna Jindřichův Hradec, 2012. ISBN neuvedeno s. 4–6.

5.17 Muzeum Jindřichohradecka

Roku 1927 se muzeum přestěhovalo do budovy bývalého jezuitského semináře na Balbínově náměstí, kde je dodnes. Výstavní prostory byly veřejnosti zpřístupněny roku 1928. V polovině třicátých let získalo nejznámější exponát: Krýzovy jesličky.[95] Expozicí bylo zpřístupněno 14, muzeum pokračovalo ve shromažďování sbírek. K omezení činnosti došlo během druhé světové války, kdy část budovy využíval wehrmacht.[96] Muzeum pokračovalo v pořádání výstav a přednášek, například výstavu památek na založení Národního divadla, konanou v roce 1938.[97] Na Velikonoce roku 1941 muzeum otevřelo obrazárnu s vystavenými zapůjčenými obrazy českých malířů, zapůjčených z Národní Galerie.[98] Muzeum pokračuje ve své činnosti dodnes, spravuje několik objektů. Má rozsáhlé sbírky a pravidelně pořádá výstavy, koncerty, muzejní noci, přednášky, poskytuje prostory pro přednášky Spolku přátel starého Hradce.

5.18 Spolek přátel starého Hradce

Spolek byl úředně založen roku 1927. Od počátku byl úzce propojen s Městským muzeem, které poskytovalo prostory pro scházení a zároveň někteří členové byli pracovníky muzea. Úkolem spolku, dle stanov, bylo pečovat o ochranu historických, uměleckých a přírodních památek, podporovat památkové instituce a směřovat k nim zájem veřejnosti. Spolek pořádal přednášky, výlety a účastnil se oprav památek. Součástí činností spolku byla i publikační činnost. V roce 1928 uspořádal výstavu hradeckých obrazů. Roku 1933 spolek zafinancoval opravu renesančního oltáře v kostele sv. Trojice z příspěvků a darů. Spolek spolupracoval se Státním památkovým úřadem, snažil se například i o záchranu Landštejna. Kromě podpory kulturních památek se spolek angažoval i v ochraně rezervace na Krvavém rybníce. Svými prostředky podporoval například i Československou numismatickou společnost.[99] 15. 9. 1935 spolek ve spolupráci s místním muzeem uspořádal prohlídku přírůstků sbírek a některých veřejnosti nepřístupných sbírek.[100] Spolek pokračuje v činnosti dále.

---

[95] Srov. BĚHALOVÁ, Š. et al. *Jindřichův Hradec: město nad Vajgarem*, 2. vyd. Jindřichův Hradec: Město Jindřichův Hradec, 2008. ISBN 978-80-254-3270-9 s. 74-75.

[96] Srov. DOLÁK, J. 110 let jindřichohradeckého muzea. In Vlastivědný sborník Dačicka, Jindřichohradecka a Třeboňska sv. 25. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2013. ISBN 978-80-86227-54-2 s. 34-36.

[97] Srov. Na paměť 70 let založení Národního Divadla. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1938, roč. 68, č. 20, s. 4.

[98] Srov. Museum o velikonocích otevírá obrazárnu. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1941, roč. 71, č. 15, s. 3.

[99] Srov. Společnost pro zachování husitských památek v Táboře, Jihočeský sborník historický. České Budějovice: Jihočeská společnost pro zachování husitských památek v Táboře, 1943, ISBN neuvedeno, s. 114–116.

[100] Srov. Prohlídku přírůstků sbírek musea. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1935, roč. 65, č. 37, s. 4.

5.19 Obec baráčníků

Vznikla v roce 1928, převzala název po dřívější stolní společnosti Kunifer. Náplň činností měly obě organizace obdobnou. Jako vlastenecko-dobročinné sdružení se zaměřovala na udržování lidových zvyků a tradic a jejich představování veřejnosti. Tradičně se účastnila masopustu a vynášení smrtky v tradičním blatském kroji.[101] Na oslavu dvacátého výročí ČSR (Československé republiky) a desetiletého výročí trvání spolku, uspořádal spolek 19. 6. 1938 slavnostní rozhalení spolkového praporu.[102] Spolek pokračuje v činnosti dále.

5.20 Klub českých filatelistů

Byl založen 17. 10. 1921 jako první svého druhu v kraji.[103] 5. až 19. 7. 1925 se uskutečnila první jihočeská výstava poštovních známek.[104] Klub daroval Ministerstvu Národní obrany na letectvo částku 300 Kč.[105] Klub je činný dodnes.

5.21 Junák – český skaut

Činnost byla obnovena až roku 1919.[106] Před Vánocemi roku 1922 uspořádali první besídku, která byla doplněna přednáškou se světelnými obrazy.[107] Roku 1926 i přes nepřízeň počasí skauti uspořádali řadu letních táborů, putovních i stálých.[108] 27. 10. 1933 skauti pořádali ohňové štafety k patnáctému výročí státní samostatnosti. Zažehnuli vatry, ohňové štafety od hranic republiky až do „srdce státu a skautingu" Prahy. Roku 1935 už mělo středisko tři družiny, roku 1938 pět. 21. 1. 1939 byly skautské organizace sloučeny v jednu. Členové se aktivně zapojili do mobilizace, drželi dobrovolné hlídky. Tím byli nápomocni veliteli civilní protiletecké obrany, působili zde jako zpravodajci.[109] Více v další kapitole.

---

[101] Srov. BĚHALOVÁ, Š., FÜRBACH, F. *Jindřichův Hradec: proměny slavného města po velkém požáru 1801*. České Budějovice: Typ, 2018. ISBN neuvedeno s. 81.
[102] Srov. Obec Baráčníků. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1938, roč. 68, č. 10, s. 3.
[103] Srov. BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993 (700. výročí měst Jindřichova Hradce)*, 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno s. 223.
[104] Srov. Výstava poštovních známek v Jindř. Hradci. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1925, roč. 55, č. 20, s. 4.
[105] Srov. Klub čs. Filatelistů v J. Hradci. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1938, roč. 68, č. 20, s. 3.
[106] Srov. DOLÁKOVÁ, V. et al. *Pod junáckou vlajkou (almanach skautského střediska „Zlatá růže" vydaný u příležitosti 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci)*. Jindřichův Hradec: Junák, 1999. ISBN neuvedeno s. 7.
[107] Srov. Skautská hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1923, roč. 53, č. 3, s. 5-6.
[108] Srov. Skautská hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1926, roč. 56, č. 43, s. 5.
[109] Srov. DOLÁKOVÁ, V. et al. *Pod junáckou vlajkou (almanach skautského střediska „Zlatá růže" vydaný u příležitosti 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci)*. Jindřichův Hradec: Junák, 1999. ISBN neuvedeno s. 16.

5.22 Klub československých turistů

Klub fungoval v letech 1918–1939, předcházel mu a následně i v tradici pokračoval Klub Českých turistů.[110] Klub pořádal mimo jiné i přednášky, např. přednáška cestovatele E. St. Vráze „Z mých cest“ konanou 7. 4. 1922 v sále Střelnice.[111] Pořádali i přednášky pro letní hosty doprovázené světelnými obrazy a vycházkami po okolí Jindřichova Hradce. K činnostem klubu patřilo i značení a obnovování značení turistických cest.[112] Klub se postupně začal více věnovat ochraně přírody v reakci na narůstající industrializaci. V období blížící se války klub spolupracoval se skauty na turistické činnosti, pořádání táborů, kurzů první pomoci, čtení map a orientaci v přírodě a táboření, výchově k obraně republiky. V době války z důvodu nešťastné situace pro skauty, klub přijímal celé oddíly pod svou záštitu a umožnil jim tak pokračování v činnosti. Činnost klubu byla ke konci války silně omezena, nebyl však zrušen.[113] Opět se o klubu zmíním v osmé kapitole.

5.23 Sbor dobrovolných hasičů

Roku 1923 zřídil opět hasičskou hudbu, ta předchozí byla v osmdesátých letech minulého století rozpuštěna. Sbor pokračoval v pořádání tradičních zábav, plesů, výletů. Sbor vystupoval veřejně při národních oslavách. Například 5. a 6. 7. 1928 se s hudbou zúčastnil sjezdu slovanského hasičstva v Praze.[114] 20. 5. 1928 byl otevřen hasičský dům. Roku 1929 byla zakoupena automobilová stříkačka Praga, 1931 byl sboru darován vůz Tatra. Sbor i nadále provozoval hasičskou hudbu a účastnil se tak společenských událostí.[115] V květnu roku 1934 sbor zřídil hasičskou školu, která měla za účel prohloubit znalosti členů, praktický nácvik. Součástí výuky byla řada přednášek týkajících se oboru, např. protiletecká a ochrana před plyny. Činnost školy probíhala i v letech následujících.[116] Spolek pokračuje v činnosti dodnes.

---

[110] Srov. Klub českých turistů [online]. Klub českých turistů: O klubu – Historie [cit. 2021-10-10]. Dostupné na WWW: <https://kct.cz>

[111] Srov. Večírek na počest pana E. St. Vráze. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1922, roč. 52, č. 16, s. 2.

[112] Srov. Turistika. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1926, roč. 56, č. 38, s. 4-5.

[113] Srov. Klub českých turistů [online]. Klub českých turistů: O klubu – Historie [cit. 2021-10-10].

[114] Srov. MUK, J. *Z historie hradeckých požárů a hasičů (60 let práce Sboru dobrovolných hasičů v Jindřichově Hradci 1872-1932).* Jindřichův Hradec: Sbor dobrovolných hasičů, 1932. ISBN neuvedeno s.47-48.

[115] Srov. *Pamětní kniha sboru dobrovolných hasičů v Jindřichově Hradci Doba od 25. května do 11. listopadu 1932*. SOkA Jindřichův Hradec, s. 98, 99, 158 [online]. Dostupné na WWW:<https://www.digiceskearchivy.cz>.

[116] Srov. Hasičská hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1934, roč. 64, č. 18, s. 6-7.

5.24 Včelařský spolek

Spolek koncem února 1935 daroval expozici starých úlů do místního muzea.[117] Spolek v květnu roku 1935 zřídil plemennou a oplozovací včelařskou stanici.[118] Spolkové finance nebyly užívány pouze pro účely spolku (nákup cukru a náčiní), ale i na charitativní účely či v roce 1935 na Půjčku obrany státu.[119] Spolek pokračoval v činnosti i v dalším období.

5.25 Rybářský klub

Zahájil činnost v Jindřichově Hradci 1. 9. 1919, v době založení čítal 125 členů a získal téměř všechny tekoucí vody v majetku Jindřichova Hradce. Účelem klubu bylo hospodařit v tekoucích vodách, chov ryb přirozený i umělý v rámci racionálního hospodaření na rybnících, pěstovat rybářský sport, šířit porozumění pro chov ryb, pořádat schůze, přednášky, kursy, výstavy.[120] Na jaře roku 1921 klub zřídil umělou líheň pstruhů z jiker v budově Zimní hospodářské školy.[121] Ve dnech 28. a 29. 9. 1935 klub pořádal rybářské závody o ceny, nejednalo se pouze o chytání, ale i o vrhání umělých nástrah.[122] 25. 8. 1935 klub uspořádal zahradní zábavu s programem, koulely se kuželky o ceny, byla postavena střelnice, kolo štěstí a další. Součástí byla i rybářská večeře, během programu účinkovala hasičská hudba.[123] 4. 9. 1938 klub uspořádal klubové závody v lovu dravců v Rudolfově, následně se konal večírek, při kterém byly podávány ryby upravené na různé způsoby, na večírku účinkoval jazz pana Pötsche.[124] O klubu se zmíním v sedmé kapitole.

5.26 Spolek chovatelů poštovních holubů

15. 3. 1925 se konala ustavující valná hromada spolku chovatelů poštovních holubů se sídlem v Jindřichově Hradci. Dle zákona mohli chovat holubi pouze členové některého ze spolků chovatelů.[125] 18. 6. 1933 „bylo vypuštěno tisíc poštovních holubů k velkému závodu.“[126] 2. 5. 1937 zahájil spolek cvičné lety. „Účelem poštovního holuba je, aby nám

---

[117] Srov. Včelařský spolek. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1935, roč. 65, č. 9, s. 3.
[118] Srov. Zdejší včelařský spolek. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1935, roč. 50, č. 19, s. 5.
[119] Srov. Základní organizace Českého svazu včelařů Jindřichův Hradec [online]. ZO ČSV Jindřichův Hradec: O nás – Historie [cit. 2022-02-02].
[120] Srov. Našim rybářům!. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1919, roč. 49, č. 37, s. 3-4.
[121] Srov. Rybářský klub. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1921, roč. 51, č. 9, s. 4.
[122] Srov. Rybářské závody o ceny. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1935, roč. 65, č. 18, s. 5.
[123] Srov. Rybářský klub. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1935, roč. 65, č. 33, s. 4.
[124] Srov. Rybářské závody. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1938, roč. 68, č. 36, s. 5.
[125] Srov. Spolek chovatelů poštovních holubů. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1925, roč. 55, č. 11, s. 6.
[126] Srov. Katastrofa závodu holubů. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1933, roč. 63, č. 26, s. 6.

v případě války byl věrným pomocníkem. Dnešní kritická doba vyžaduje, aby každý chovatel své holuby cvičil, a tak vykonal kus záslužné práce na obranu naší milované vlasti.“[127] Ze závodu Galanta 1937 si členové přivezli poháry. Spolkové závody uspořádali 30. 5., zároveň novým členům darovali holuby do začátku.[128] V témže roce se členové spolku účastnili i dalších závodů v zahraničí.[129]

5.27 Spolek zahrádkářů

Spolek byl založen roku 1936, sdružoval zahrádkáře. Kterým umožňoval výměnu vědomostí a zkušeností, tak i přebytečných rostlin, řízků a roubů. Konal i pravidelné přednášky a schůze. Propagoval výzdobu oken a předzahrádek, kterými se zkrášlovalo město.[130] Spolek je činný dodnes, ve městě má svou malou prodejnu.

5.28 Fotografický klub

Byl ustanoven 9. 5. 1923 pro zájemce, kteří již vlastnili fotoaparát, nebo se teprve s fotografováním seznamovali.[131]

6. Volnočasové aktivity v období Protektorátu Čechy a Morava

6.1 Historický úvod

Druhá světová válka, největší válečný konflikt v dějinách, jehož příčina byla zakotvena ve výsledcích první světové války, nespokojenosti ze strany poražených i vítězů a hospodářské krizi. Byla zahájena 1. 9. 1939, kdy nacistické Německo obsadilo Polsko. Francie, Velká Británie a Austrálie se postavily na jeho obranu. V tuto dobu už byla Čína, po dvou letech válčení, obsazená Japonskem. 6. 9. vyhlásila válku Německu Jižní Afrika. Během roku 1939 kapitulovalo Polsko po napadení ze strany Sovětů. V listopadu začala zimní válka, která trvala do března roku 1940, kdy Sovětský svaz napadl Finsko. V roce 1940 Němci napadli Dánsko, Norsko, Belgii, Nizozemí a Lucembursko. Po boku Německa do války vstoupila Itálie. Norsko bylo po dvou měsících i přes snahy Britů poraženo. 10. 5. 1940 se britským premiérem stává Winston Churchill, jehož cílem je ubránit Británii před obsazením nacisty. Po vítězství nad Francií Němci v létě zaútočili na Británii, následně na Balkán a Afriku. 10. 6. 1940 začala letecká Bitva o Británii, kdy se Luftwaffe nepovedlo porazit RAF, a tak byl Hitlerův plán na vylodění v Británii odložen. V roce 1941 Němci zaútočili i na Sovětský svaz, se kterým měli sjednaný pakt

---

[127] Srov. Spolek chovatelů poštovních holubů. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1937, roč. 67, č. 18, s. 5.
[128] Srov. Spolek chovatelů poštovních holubů. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1937, roč. 67, č. 22, s. 4.
[129] Srov. Spolek chovatelů poštovních holubů. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1937, roč. 67, č. 24, s. 5.
[130] Srov. Zahrádkáři – milovníci květin!. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1936, roč. 66, č. 4, s. 4.
[131] Srov. Fotografický klub, Amatérům fotografům. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1923, roč. 53, č. 18, s. 5.

o neútočení. 22. 6. 1941 začala operace Barbarossa. 27. 5. 1941 byla potopena německá bitevní loď Bismarck a Německo se soustředilo na ponorkovou válku. 7. 12. 1941 zaútočilo Japonsko na přístav Pearl Harbor a do války vstupují i Spojené státy americké, které do této doby drželi neutralitu. Jedna z největších bitev této války, bitva o Stalingrad, započala roku 1942. 2. 2. 1943 armáda generála Pauluse kapitulovala a Němci začali ustupovat. Následně Spojenci zvítězili v Africe, byla osvobozena Ukrajina, spojenci se vylodili v Normandii 6. 6. 1944, v tzv. Den-D a postupně osvobozovali západní Evropu. 16. 4. 1945 se odehrála jedna z posledních důležitých bitev, bitva o Berlín, během které 30. 4. 1945 Adolf Hitler spáchal sebevraždu. Ta měla za následek kapitulaci Němců a 8. 5. 1945 podepsání příměří. V bojích setrvávalo stále Japonsko, které odmítlo podepsat Spojenci vynucovanou kapitulaci, což mělo za následek rozhodnutí prezidenta USA, Trumana, o použití jaderné zbraně 6. 8. 1945 v Hirošimě a 9. 8. v Nagasaki. Japonsko následně kapitulovalo 15. 8. 1945 a příměří podepsalo 2. 9. 1945. Druhá světová válka trvala šest let a jeden den, během ní o život přišlo odhadem 60 milionů lidí, bojovalo se na třech kontinentech a zapojilo se do ní více než 50 států.[132]

Důsledky Mnichovské dohody a obsazení pohraničí s novými hranicemi téměř odřízly město od českého vnitrozemí. Do města byl roku 1939 dosazen německý vládní komisař a z města byly odstraňovány české školy a úřady. Nacistickou okupaci města ukončil příchod armády maršála Malinovského 8. 5. 1945.[133]

Koncem roku 1939 se započalo jednat o sjednocení sportu ve městě. V březnu již podal Ohlas od Nežárky zprávu, že ke sjednocení došlo. Cílem bylo vybudovat jednotné středisko sloučením: SK Jindřichův Hradec, cyklistického spolku Čechie, V. B. K. Vajgar, Lawntennisového klubu.[134]

6.2 Sokol

15. březen 1939 a nástup nacistického režimu, výrazně změnil podmínky pro působení Sokola. Sportovní aktivity byly zpočátku režimem tolerovány, další činnosti vlastenecky zaměřené musely být omezeny. V září 1941 musel být majetek patřící jednotě odevzdán německé správě města. Koncem roku 1942 bylo zakázáno pořádat sokolské zábavy, cvičení bylo povoleno bez doprovodných proslovů, stanovy spolku musely být změněny. 12. 4. 1941 byla úředně zastavená činnost a 11. 10. byla jednota rozpuštěna. Členové se zapojovali do protifašistického odboje, ženy do činností Červeného kříže.[135]

---

[132] Srov. BLACK, J. *Historie 20. století: konflikty, technologie a rokenrol*. Praha: Euromedia Group, 2021. ISBN 978-80-242-7811-7. Kapitola 5. Druhá světová válka, 1939-1945, s. 110-131.
[133] Srov. BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993 (700. výročí měst Jindřichova Hradce)*, 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno s. 23.
[134] Srov. Sjednocení sportu v Jindř. Hradci provedeno – dobrá věc se podařila!. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1940, roč. 70, č. 10, s. 3.
[135] Srov. FÜRBACH, F. Jindřichohradečtí sokolové. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 24–27.

Ženy místo zakázaného cvičení chodily alespoň na procházky kolem města, nakonec ale i tato činnost ustala.[136] Více o Sokolu v další kapitole.

6.3 Dělnická tělovýchovná jednota

Nemusela svou činnost ukončit díky svému zaměření vyhovujícímu programu strany NSDAP. Do jednoty vstoupila řada sportovců ze zrušených organizací.[137]

6.4 Orel

Byl obdobně jako Sokol rozpuštěn v době okupace.[138]

6.5 Bruslařský a veslařský klub

Roku 1940 klub zakoupil lodě, které pronajímal veřejnosti. Roku 1944 se v rámci klubu veslovalo, krasobruslilo a hrál hokej.[139] V poválečných letech klub vstoupil do Sokola.[140] V současnosti kluby působí odděleně jako Veslařský klub Vajgar a HC Vajgar.

6.6 Kroužek šachistů

Po ukončení turnaje o přebor Jindřichova Hradce, byl 6. 3. 1941 zahájen velký letní turnaj. Kroužek si stále držel vysokou úroveň i když řada hráčů byla přesídlena.[141]

6.7 Pěvecký sbor Smetana

V rámci vysílání v „Máji – měsíci české hudby“ koncertoval spolek v Praze v rozhlase 6. 5. 1940 a následně i v dalších městech.[142] Politické poměry následujícího období sboru nebyly nakloněny, tak činnost ustala. Obnovena činnost byla v sedmdesátých letech minulého století, kdy do sboru vstoupily i bývalé členky sboru Slávy Dcera, činnost nebyla ukončena.[143]

---

[136] Srov. BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7. Jindřichohradecké sokolky s. 36.
[137] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 35.
[138] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 35.
[139] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 33.
[140] Srov. FÜRBACH, F. Jindřichohradečtí sokolové. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 31.
[141] Srov. Šachová hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1941, roč. 71, č. 10, s. 5.
[142] Srov. Zpěvácký spolek „Smetana“ do Prahy. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1940, roč. 70, č. 13, s. 3.
[143] Srov. Smetana Jindřichův Hradec [online]. Smetana Jindřichův Hradec: O Sboru [cit. 2022-03-10]. Dostupné na WWW:< http://www.smetanajh.com/>.

6.8 Městská hudební škola

Městská hudební škola Vítězslava Nováka byla zřízena v roce 1939. V době vzniku měla dvě oddělení: houslí a klavíru.[144] Vyučován byl zpěv, hra na housle, klavír a další smyčcové a dechové nástroje. K výuce zpěvu byly přijímány děti sedmileté, do oddělení houslového a klavírního osmileté. Dechové a další nástroje byly pouze pro děti starší, do pěveckého sboru byly přijímány děti od čtrnácti let.[145] Za protektorátu byla rozšířena o oddělení mužského sborového zpěvu, roku 1943 o dětský pěvecký sbor. V letech 1939-1945 sídlila v budově bývalého Bruslařského a veslařského klubu Vajgar.[146]

6.9 Ochotnický spolek Jablonský

Mezi lety 1932-1938 došlo k oživení činnosti a repertoár byl rozšířen o operety, kladl se důraz na hry Českých autorů. V roce 1934 úspěch zaznamenala Tylova „Fidlovačka" nastudovaná spolu s pěveckým spolkem Smetana. Mezi lety 1939-1945 i přes situaci ve státě aktivita spolku stoupá i přes to, že polovina aktivních členů nastoupila do vojenské služby v roce 1938, kdy státní hranice byla posunuta do blízkosti Jindřichova Hradce. Soubor dokonce vyjíždí do okolních měst s některými hrami.[147]

6.10 Spolek přátel starého Jindřichova Hradce

Díky příspěvku Spolku byly mezi lety 1938 až 1943 odkryty a zrestaurovány fresky v křížové chodbě a v kostele svatého Jana Křtitele. Zrestaurována byla i přilehlá soukenická kaple.[148]

6.11 Junák – český skaut

V roce 1940 mělo středisko šest oddílů, docházelo k pronásledování členů německou tajnou policií. Vedení střediska rozhodlo o zrušení táborů z důvodu represí v tomto roce a k preventivní úschově majetku. V rámci represí bylo zakázáno nosit stejnokroj, používání symbolů a vlajek připomínající Československou republiku. 28. 10. 1940 byl vydán rozkaz k rozpuštění Junáka a zabavení majetku kvůli jeho protiněmecké činnosti.

---

[144] Srov. SVOBODA, L. et al. *80 let Základní umělecká škola Vítězslava Nováka v Jindřichově* Hradci. Brno, Základní umělecká škola Vítězslava Nováka, 2020. ISBN neuvedeno s. 6-7.
[145] Srov. Městská hudební škola v Jindř. Hradci. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1939, roč. 69, č. 34, s. 5.
[146] Srov. SVOBODA, L. et al. *80 let Základní umělecká škola Vítězslava Nováka v Jindřichově* Hradci. Brno, Základní umělecká škola Vítězslava Nováka, 2020. ISBN neuvedeno s. 7.
[147] Srov. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec [online]. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec: Úvod do historie spolku [cit. 2021-08-09].
[148] Srov. MUK, J. *Čtvrt století spolku „Přátel starého Jindř. Hradce" v Jindřichově Hradci,* Jindřichův Hradec, 1949, s. 5.

Oddíly se dále scházely v tajnosti do roku 1941, kdy ukončily pravidelné schůzky. Někteří členové se aktivně zapojovali do partizánské brigády.[149]

6.12 Včelařský spolek

Po německém záboru pohraničí spolek přišel o členy ze zabraných vesnic a měst. Raněným při Pražském povstání Spolek poslal 200 kg medu. Po skončení války byli ze spolku vyloučeni Němci a kolaboranti, zbylí členové se museli postarat o včelstva odsunutých Němců. Konané členské schůze se potýkaly s malou účastí, valná hromada se poprvé od roku 1943 konala v roce 1948. Jako jiné organizace i včelařský spolek musel ustanovit v roce 1948 akční výbor.[150] Spolek je dodnes aktivní.

7. Volnočasové aktivity v poválečném období

7.1 Historický úvod

Po druhé světové válce zůstal svět rozdělený do dvou mocenských bloků s rozdílnou ideologií: východního a západního. Na západě demokratickou a na východě komunistickou, po válce upadly ideologie nacionalistické a nacistické. Ve střední a východní Evropě, se špatným hospodářským stavem, byl posílen vliv komunistických stran nabízejících vládu lidu. Komunismus byl však formován do podoby stalinismu, totalitní diktatury, který byl uplatněn ve 40. a 50. letech například v Československu, Polsku a Maďarsku. Na Západě měly nejsilnější politickou i ekonomickou pozici Spojené státy americké. Na antifašistické konferenci v Postupimi konající se od 17. 7. do 2. 8. 1945 byla přijata dohoda o poválečném uspořádání Evropy, poválečných reparacích a odsunu německého obyvatelstva z Československa, Maďarska a Polska.[151]

Odsun německých obyvatel ovlivnil Jindřichův Hradec ve více směrech, krom hospodářského i v kulturním a sociálním významu. Díky odsunu řada spolků a organizací pocítila znatelný úbytek členů.[152]

Květnové osvobození roku 1945 znamenalo konec německé kontroly veřejného života a vyžití sportovního i společenského pro obyvatele Protektorátu. To poskytlo impuls pro rozvoj sportovních odvětví charakteristický sjednocováním sportovních organizací. Ústřední národní tělovýchovný výbor sdružoval největší organizace.[153] Svaz

---

[149] Srov. DOLÁKOVÁ, V. et al. *Pod junáckou vlajkou (almanach skautského střediska „Zlatá růže“ vydaný u příležitosti 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci)*. Jindřichův Hradec: Junák, 1999. ISBN neuvedeno s. 16, 19.

[150] Srov. Základní organizace Českého svazu včelařů Jindřichův Hradec [online]. ZO ČSV Jindřichův Hradec: O nás – Historie [cit. 2022-02-02].

[151] Srov. BLACK, J. *Historie 20. století: konflikty, technologie a rokenrol*. Praha: Euromedia Group, 2021. ISBN 978-80-242-7811-7. Kapitola 6 Zrození poválečného světa, 1945-1956, s. 132-154.

[152] Srov. *Pamětní kniha města Jindřichova Hradce 1929–1948.* SOkA Jindřichův Hradec, s. 386–389 [online]. Dostupné na WWW:<https://www.digiceskearchivy.cz>.

[153] Srov. BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993 (700. výročí měst Jindřichova Hradce)*, 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno s. 218.

československé mládeže ve městě nezapočal činnost a stejně jako Národní tělovýchovný výbor brzy zanikl.[154]

7.2 Sokol

Činnost byla obnovena hned v květnu roku 1945, kdy byl Sokolu navrácen majetek.[155] Roku 1945 se do čela jednoty vrátil zástupce starosty S. Beran z koncentračního tábora. Členové doufali v obnovu Sokola do míry předválečné. 15. 5. vydala Česká obec sokolská oběžník pojednávající o sjednocení tělovýchovy a vytvoření Ústředního tělovýchovného národního výboru ustanoveném pěti největšími tělovýchovnými organizacemi.[156]

7.3 Aeroklub Jindřichův Hradec

Byl založen v červnu roku 1945 několika chlapci se zálibou v letectví. Přes počáteční nesnáze se podařilo shromáždit chlapce a děvčata, zakoupit bezmotorová i motorová letadla. Nejmladšími členy klubu byli modeláři. V následujícím roce uspořádali modelářskou výstavu. Klub školil nové letce, vyučoval brannou leteckou výchovu, účastnil se soutěží, pořádal letecké dny.[157] Klub je činný dodnes.

7.4 Městská hudební škola

Po válce byla městská hudební škola přemístěna do bývalé učňovské školy, v roce 1946 se usídlila v bývalém sirotčinci.[158]

7.5 Ochotnický spolek Jablonský

V letech 1946-1951 činnost klesá, oproti předchozímu období mezi lety 1939 až 1945, kdy spolek sehrál 46 her a 101 představení, mezi lety 1946 až 1951 sehrál 22 her a 33 představení. Spolek čelí krizi až jeho činnost byla ukončena. V roce 1955 došlo k obnově činnosti spolku a činnost probíhá dodnes.[159]

---

[154] Srov. *Pamětní kniha města Jindřichova Hradce 1929–1948.* SOkA Jindřichův Hradec, s. 384 [online].
[155] Srov. FÜRBACH, F. Cesta ke sjednocené jednotné tělovýchově. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 71.
[156] Srov. FÜRBACH, F. Jindřichohradečtí sokolové. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 28.
[157] Srov. *Věstník okresu Jindřichův Hradec*, Jindřichův Hradec: Okresní národní výbor, 15. 2. 1947 č. 2, s. 10.
[158] Srov. SVOBODA, L. et al. *80 let Základní umělecká škola Vítězslava Nováka v Jindřichově* Hradci. Brno, Základní umělecká škola Vítězslava Nováka, 2020. ISBN neuvedeno s. 7.
[159] Srov. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec [online]. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec: Úvod do historie spolku [cit. 2021-08-09].

7.6 Spolek přátel starého Jindřichova Hradce

Roku 1946 na přání místních obyvatel, doplňuje spolek činnost o úkol sdružovat rodáky, přátele a bývalé studenty a umožnit jim zakládat dílčí kroužky v jiných městech, než je Jindřichův Hradec.[160]

7.7 Junák – český skaut

Hned po skončení války skauti obnovili svou činnost. Členové pomáhali s likvidací poválečných škod, v zemědělství i lesnictví. V roce 1945 prudce vzrostl zájem o skauting a středisko čítalo 13 oddílů. Junák se stal po ČSM (Československý svaz mládeže) druhou nejsilnější organizací, což vedlo k vyjednávání o začlenění Junáka do ČSM. K tomu posléze došlo, Junák si však ponechal své základní atributy: slib a zákon, výchovný systém, kroj, oslovení a jistou samosprávu.[161]

8. Volnočasové aktivity v období nástupu komunistického režimu

8.1 Historický úvod

V roce 1948 v Československu nastoupila k moci komunistická strana. J. V. Stalin nabídl K. Gottwaldovi vojenskou pomoc, pro případ komplikací během převratu, kterou nakonec Gottwald přijal. Styl vyšetřování některých politických afér Sborem národní bezpečnosti (SNB) vedl k protestům nekomunistických ministrů, následně v únoru 1948 odmítli přesun velitelů SNB, který měl posílit vliv KSČ v policejních složkách. Toto odmítnutí bylo ministrem vnitra odmítnuto, což vedlo k tomu, že tito nekomunističtí ministři podali demisi, v očekávání, že ji prezident Beneš nepřijme. Komunisté svolali manifestaci, sjezd závodních stran a generální stávku, kterými chtěli donutit prezidenta k přijetí demise. Komunisté vytvořili lidové milice. Podporu prezidentovi vyjádřili studenti pochodem na Hrad. Prezident Beneš nechtěl přijmout Gottvaldův návrh, prohlásil, že ne všechen lid si přeje zánik demokracie a že si ji nepřeje svým podpisem zabít. 25. 2. 1948 pod nátlakem a ze strachu občanské války prezident demisi přijal. Většina obyvatel uvěřila slibům Komunistické strany, že dokáže zajistit „vládu lidu“, spravedlnost a prosperitu. Záhy zjistili, že „spravedlnost“ nebyla pro všechny a „prosperita“ vedla k zadlužení státu. Po komunistickém převratu, komunisty zvaným „vítězným únorem“, se Československo stalo součástí Sovětského bloku. Na západní hranici území čili na hranicích s Německem a Rakouskem byla budována téměř nepřekonatelná „železná opona“. Z důležitých a rozhodujících funkcí byli postupně vytlačeni nekomunisté, hlavním kritériem pro výběr do funkce nebyla odbornost, ale stranickost. V souvislosti s tímto lze mluvit o druhé emigrační vlně, ale i o nárustu počtu členů Strany a dramatickému úbytku členů stran ostatních, což vedlo k tomu, že de facto opozice přestala

---

[160] Srov. MUK, J. *Čtvrt století spolku „Přátel starého Jindř. Hradce“ v Jindřichově Hradci,* Jindřichův Hradec, 1949, s. 5.

[161] Srov. DOLÁKOVÁ, V. et al. *Pod junáckou vlajkou (almanach skautského střediska „Zlatá růže“ vydaný u příležitosti 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci)*. Jindřichův Hradec: Junák, 1999. ISBN neuvedeno s. 19.

existovat. Ústřední komunistické vedení drželo moc zákonodárnou a kontrolovalo i moc výkonnou, následně i soudní, sovětští poradci podřizovali vývoj v zemi potřebám SSSR. Došlo k zavedení cenzury a převedení kontroly tisku a rozhlasu státní moci, nakladatelství byla převzata Stanou či zrušena a v říjnu 1948 vznikl první seznam zakázané literatury, která byla ničena. Prezident Beneš abdikoval, novým prezidentem byl 14. 6. 1948 zvolen K. Gottwald, který jmenoval předsedou vlády A. Zápotockého. Během XI. Všesokolského sletu sokolové vyjádřili sympatie exprezidentovi Benešovi a zanedlouho poté byl spolek zrušen. Z hlediska hospodářství Československo upadlo, ekonomika byla řízena podle ústředního plánu a mezinárodní obchod byl orientován na Sovětský svaz.[162]

Výrobní závody ve městě se 24. 2. 1948 ve 12 hodin zapojily do generální stávky.[163] Roku 1950 bylo historické jádro města vyhlášeno městskou památkovou rezervací. Na činnosti spolků navázaly v 50. letech spolky nové.[164] Svazarm (Svaz pro spolupráci s armádou), ČSM (Československý svaz mládeže, řízený komunistickou stranou), TJ Slovan, jsou příklady spolků nových. Spolky pokračující v činnosti z předchozích let jsou například: Sbor dobrovolných hasičů, Sokol a kluby, které do něj byly začleněny v rámci sjednocování tělovýchovy, včelařský spolek, Spolek přátel starého Jindřichova Hradce, divadelní společnost Jablonský. Toto období, ale již není předmětem této práce.

8.2 Sokol

Cvičení v tělocvičně se účastnil malý počet cvičících, větší úspěch měly nově přicházející oddíly v roce 1948, které se tak staly součástí Sokola. Byly to organizace: Sportovní klub věnující se kopané, Klub českých turistů, Veslařský a bruslařský klub Vajgar, jednota Orel a Dělnická tělocvičná jednota.[165] Před sjednocením měl Sokol 890 členů, po sjednocení členů 1070. Před sjednocením byla provedena „očista“ sokolského členstva. 6. 6. 1948 se v Jindřichově Hradci konal II. Župní slet Sokola.[166] Pokračuje ve své činnosti i dnes.

8.3 Městská hudební škola

Po únoru 1948 byl na všech hudebních školách zaveden jednotný řád s osnovami, v témže roce byla škola zestátněna.[167] Škola funguje dodnes.

---

[162] Srov. ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2004 ve zkratce*. Praha: Práh, 2003. ISBN 80-7252-026-1 s. 64-70.
[163] Srov. *Pamětní kniha města Jindřichova Hradce 1929–1948.* SOkA Jindřichův Hradec, s. 441 [online].
[164] Srov. BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993 (700. výročí měst Jindřichova Hradce)*, 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno s. 23.
[165] Srov. FÜRBACH, F. Jindřichohradečtí sokolové. In: BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7 s. 31.
[166] Srov. *Pamětní kniha města Jindřichova Hradce 1929–1948.* SOkA Jindřichův Hradec, s. 450–451, 455 [online].
[167] Srov. SVOBODA, L. et al. *80 let Základní umělecká škola Vítězslava Nováka v Jindřichově* Hradci. Brno, Základní umělecká škola Vítězslava Nováka, 2020. ISBN neuvedeno s. 8.

8.4 Městská knihovna

Roku 1950 bylo otevřeno dětské a cizojazyčné oddělení. Cizojazyčné zahrnovalo tituly ruské, anglické, francouzské a německé.[168] Městská knihovna má dnes ve městě dvě pobočky.

8.5 Akademický spolek Štítný

Spolek byl během okupace po uzavření vysokých škol roku 1939 rozpuštěn. V lednu roku 1948 se konala valná hromada, na které byl spolek znovu ustanoven. V září téhož roku byl spolek opět zrušen a zapojen do Svazu československé mládeže.[169]

8.6 Spolek přátel starého Jindřichova Hradce

Spolek v roce 1948 uspořádal výstavu: Sto let svobodného města J. Hradce, k výstavě byl vydán upomínkový tkaný odznak.[170] Spolek je činný dodnes.

8.7 Obec Baráčníků

18. 7. 1948 oslavila Obec Baráčníků v Jindřichově Hradci dvacet let svého působení. K výročí byl pořádán sjezd Baráčníků, část členů obdržela diplomy, byl odhalen opravený pomníček B. Jablonského a odpoledne byly uspořádány dožínky.[171] Spolek je činný dodnes.

8.8 Junák – český skaut

Po únoru 1948 byla zahájena otevřená likvidace Junáka. Skauting byl prohlášen za únikové hnutí s nezdravým romantismem. Mezi lety 1948 a 1950 Junák postupně omezoval činnost a byl postupně rušen komunisty. Mnoho členů bylo stíháno a vězněno. K oficiálnímu rozpuštění došlo 1. 1. 1951 výchova dětí byla předána nové Pionýrské organizaci SČM.[172] Organizace je dosud činná.

8.9 Klub českých turistů

Od zřízení Protektorátu Čechy a Morava byl klub Československých turistů přejmenován na Klub českých turistů.[173] Členové klubu za podpory ústředí v Praze mezi

---

[168] Srov. TOMANOVÁ, B., DOSBABA, T. *Městská knihovna Jindřichův Hradec: 120. výročí založení,* Jindřichův Hradec: Městská knihovna Jindřichův Hradec, 2012. ISBN neuvedeno s. 7.
[169] Srov. *Pamětní kniha města Jindřichova Hradce 1929–1948.* SOkA Jindřichův Hradec, s. 438 [online].
[170] Srov. Tamtéž s. 459.
[171] Srov. Tamtéž s. 460–461.
[172] Srov. DOLÁKOVÁ, V. et al. *Pod junáckou vlajkou (almanach skautského střediska „Zlatá růže" vydaný u příležitosti 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci)*. Jindřichův Hradec: Junák, 1999. ISBN neuvedeno s. 19–20.
[173] Srov. Klub českých turistů [online]. Klub českých turistů: O klubu – Historie [cit. 2021-10-10].

lety 1947 a 1948 přestavovali bývalý hostinec v Landštejně, aby mohl být používán jako zázemí pro turisty.[174] Roku 1948 se stal součástí Sokola.[175] Spolek je činný dodnes.

8.10 Rybářský klub

V roce 1945 byl Klub přejmenován na Rybářský spolek, rovněž byla většina členů vyměněna pravděpodobně z důvodu spojení s minulým režimem. Klub pořádal valné hromady.[176] Roku 1948 byl sestaven akční výbor, následně proběhla očista od členů, kteří neměli kladný vztah k současné vládě. Klub pořádal debatní večírky, školil nově příchozí do klubu. Byla zavedena pracovní povinnost.[177] Spolek je činný dodnes.

[174] Srov. *Věstník okresu Jindřichův Hradec*, Jindřichův Hradec: Okresní národní výbor, 10.7.1948 č. 6, s. 13.
[175] Srov. PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a* sportu. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno s. 37.
[176] Srov. MO ČSR Jindřichův Hradec [online]. MO ČSR Jindřichův Hradec: Historie – rok 1945 [cit. 2022-02-20]. Dostupné na WWW:< http://www.crsjhradec.cz/>.
[177] Srov. MO ČSR Jindřichův Hradec [online]. MO ČSR Jindřichův Hradec: Historie – rok 1952 [cit. 2022-02-20].

Kulturní činnosti v Jindřichově Hradci

Krátce se zmíním o Národní jednotě pošumavské, která ve městě působila mezi lety 1906 až 1951, především s divadlem loutkovým či činohrou. Svou činnost přerušila v době mobilizace v letech 1914 a 1915. Příkladem uvedu loutkové představení hrané jednotou z 17. 2. 1926 Poklad z Kašpárkova hradu.[178] Jednota měla za cíl především posílení kulturního a politického vlivu Čechů v jazykově smíšených oblastech Pošumaví. Z důvodu značného politického provázání v programu se jednotě v práci nevěnuji.

Zajímavým zpestřením byly vojenské koncerty na ledě, které pořádala vojenská hudba ve spolupráci s bruslařským klubem opakovaně například v letech 1901 či 1912.

Další zábavou byl biograf. Z počátku společnosti s představeními přijížděly, až později byl vybudován stálý ve městě. Ve dnech 11. až 14. prosince roku 1902 do města přijel Viktor Ponrepo se svým prvním americkým biografem.[179] Ve dvacátých letech minulého století biograf otevřel Sokol na místě, kde je dodnes. Krom kina Střelnice spravovaného Sokolem fungovalo i kino Vesmír či zájezdní biografy. V červnu roku 1917 polní vojenský biograf promítal představení každý den ve prospěch 75. pluku, sirotků a vdov. Biograf válečné péče, roku 1917 na Střelnici, promítal denně představení, v neděli a svátek tři denně. 21. až 22. září 1917 měl v programu: Barcarola z Hoffmanových povídek, Budapešť (přírodní snímek), Snímky z bojiště, Štěstí v neštěstí (komedie), Dáma s kaméliemi (tragédie), Pochod. V neděli 23. Barataria, Snímky z bojiště, Útulek pro lid bez přístřeší (komedie), Dramselo (přírodní snímek), Koupený manžel (hra z amerického společenského života).[180] V druhé polovině roku 1941 v kině Vesmír byly nejoblíbenější snímky: Kora Terry, To byl český muzikant, Švédský slavíček, Noční motýl, Jan Cimbura, Nebe a dudy, Babička. V promítnutých filmech převládala v počtu 45 dramata oproti 26 veselohrám, z her bylo 34 domácího a 37 cizího původu.[181] Z tabulek lze odtušit, že biograf poskytoval zábavu široké veřejnosti a byl oblíben.

Před druhou světovou válkou bylo založeno Družstvo pro vystavění Masarykova osvětového domu. Svého cíle nedosáhlo, jelikož už v padesátých letech zaniklo. Společenský dům byl postaven až roku 1929 za spolupráce Spolku pro vystavění národního domu, Spolku katolických tovaryšů, Orla a Lidové strany. V tzv. Národním domě bylo umístěny spolkové místnosti, hostinec, lázně a kino. Dnes v domě sídlí Dům dětí a mládeže.[182]

---

[178] Srov. Loutkové divadlo Nár. Jedn. Pošum. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1926, roč. 56, č. 7, s. 5.
[179] Srov. Šachová hlídka. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1937, roč. 67, č. 32, s. 32.
[180] Srov. Biograf válečné péče. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1917, roč. 47, č. 39, s. 4.
[181] Srov. Zájem o filmová představení. *Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské,* 1942, roč. 72, č. 5, s. 4.
[182] Srov. BĚHALOVÁ, Š., FÜRBACH, F. *Jindřichův Hradec: proměny slavného města po velkém požáru 1801*. České Budějovice: Typ, 2018. ISBN neuvedeno s. 78-79.

Dalším zpestřením byly taneční školy, které počátkem století zaštiťovala Československá Obchodní Banka, která garantovala i kvalitu tanečních mistrů, jak doba postupovala, kursy pořádaly i jiné organizace.

Mimo organizovanou činnost ve spolcích, klubech a dalších organizacích, byla řada kulturních akcí určena i pro nečleny těchto spolků. Kluby organizovali i příležitostnou zájmovou činnost pro nečleny, jako příklad uvedu přednášky či maškarní bály.

Koncert Emy Destinnové poprvé proběhl v rotundě černínského zámku 29. 6. 1918. Koncert přispěl k národně laděné předválečné atmosféře ve městě. Další koncert proběhl až v roce 1924 v nově rekonstruovaném sále v KD Střelnice. Roku 1926 na stejném místě zahájila pěvkyně své turné po Čechách. Poslední koncert Emy Destinnové ve městě byl v listopadu 1927. Koncerty pěvkyně byly velkou společenskou událostí ve městě.[183]

Ema Destinnová, vlastním jménem Emílie Pavlína Kittlová (26. 2. 1878 – 28. 1. 1930) Ve svých dvaceti letech debutovala ve Dvorní opeře v Berlíně, kde získala i své umělecké jméno, pod kterým ji znal celý svět. Po záskoku v roli Santuzzy v opeře Sedlák kavalír následovaly další role až se stala prvním dramatickým sopránem berlínské Dvorní opery. Vystupovala mimo jiné i v Pařížské opeře či pražském Národním divadle, v Londýně v Královské opeře Covent Garden se setkala se svým nejslavnějším pěveckým partnerem „velkým Carusem“, působila též v Metropolitní opeře v New Yorku. Pěvkyně se roku 1914 nastěhovala do zámku ve Stráži nad Nežárkou, kde mohla rozvíjet svou rybářskou vášeň. Kariéru jí narušila první světová válka, hlásila se k češství a podporovala národ. Byla obviněna z protistátní činnosti, a tak jí byl odebrán cestovní pas. Opět příležitostně začala zpívat roku 1917. Poslední veřejné vystoupení proběhlo v říjnu roku 1928 v londýnské Queen's Hall. Koncert věnovala výročí deseti let od vzniku samostatného československého státu.[184]

Tradičně se ve městě pořádaly Šibřinky, Masopust i další kulturní události. Šibřinky byl tematický večer s maskami, který měl spojovat město s venkovem, lidi s nápadem a vtipem. Šibřinky byly často pořádány jedním či více spolky ve spolupráci. 22. 2. 1906 šibřinky uspořádal klub Čechie, tématem večera bylo „Po moři na dálný východ“. Tradice byly praktikovány, posléze udržovány především díky Obci Baráčníků.

[183] Srov. BĚHALOVÁ, Š. et al. *Jindřichův Hradec: město nad Vajgarem*, 2. vyd. Jindřichův Hradec: Město Jindřichův Hradec, 2008. ISBN 978-80-254-3270-9 s. 82.
[184] Srov. Tamtéž s. 84.

Kulturní činnosti v číslech, data vypsána z kronik města[185]

Čísla uvedená v tabulkách odpovídají počtu pořádaných událostí daného typu, v daném roce.

	1919	1921	1922	1927	1928	1929
Divadlo	18	7	12			
Koncerty	18	12	15	12	16	
Přednášky		7	7			11
Výstavy						
Exkurze, kurzy, výlety	7	8	4	11	12	10
Taneční zábavy a oslavy	105	115	145	88	100	100
Sportovní akce	13	38	45	14	25	11
Besídky						
Cirkus			9	6	6	2
Filmová promítání						382

	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Divadlo		121	13	16		
Koncerty	19	21	21	22	13	5
Přednášky			28	28		4
Výstavy			4	6		
Exkurze, kurzy, výlety	7	8		6	13	8
Taneční zábavy a oslavy	152	51		181	136	134
Sportovní akce	14	18	2	61	49	31
Besídky						
Cirkus	3	14		3	6	16
Filmová promítání	570	625	764		718	870
Celkem zábavných podniků	839	907	1073	1042	1089	1078

[185] *Pamětní kniha města Jindřichova Hradce 1929–1948.* SOkA Jindřichův Hradec, s. 32, 48, 57, 70-71, 80-81, 93, 122, 150, 176, 217, 243, 262, 269, 283-4, 292, 420-1, 436, 473-4 [online].
Memorabilien-Buch der Stadt Neuhaus. Verlegt am 1. Jäner 1836. SOkA Jindřichův Hradec, s. 435, 444, 518, 534 [online].

	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Divadlo		10	9	16	8	38
Koncerty	5	16	7	7	8	13
Přednášky		32	18	16	5	2
Výstavy		7	8	10	8	8
Exkurze, kurzy, výlety	8	13		4	2	8
Taneční zábavy a oslavy	163	148				
Sportovní akce	29	33				
Besídky						
Cirkus	9					
Filmová promítání	886	871				

	1942	1943	1946	1947	1948
Divadlo	9	19	23	26	20
Koncerty	10	5	16	11	16
Přednášky	5	2	14	22	9
Výstavy	10	6	10	18	15
Exkurze, kurzy, výlety	1	2	7	3	
Taneční zábavy a oslavy			123	158	7
Sportovní akce				34	
Besídky			7		
Cirkus					
Filmová promítání					
Celkem zábavných podniků				91	

Závěr

Cílem této práce bylo popsat a zmapovat volnočasové aktivity v Jindřichově Hradci mezi lety 1900 a 1950.

Většinu informací jsem shromáždila v badatelně muzea Jindřichohradecka, z knih a především z periodika Ohlas od Nežárky. Z kronik města jsem moc informací potřebných pro tuto práci neshromáždila.

V kronikách jsou záznamy o spolcích pouze sporadicky, především o těch významnějších jako je Sokol, sbor Smetana a podobně. Hlavně v některých letech, například v roce 1945 je většina záznamu věnována vývoji ve městě, především politickému dění.

Jednotlivým organizacím jsem se věnovala spíše povrchově, uvádím informace, které mi přišly zajímavé či důležité, či poukazovaly na změnu v činnosti klubu z důvodu politické situace. Spíše jsem chtěla poukázat na rozmanitost spolků než se do hloubky věnovat jen několika. Zároveň chci upozornit, že jsem zdaleka neuvedla všechny spolky a kluby činné v období první poloviny 20. století. Ve městě působila i řada kurioznějších spolků, například spolek Krematorium, který se věnoval, jak název napovídá procesu spalování mrtvých a náležitostmi s tímto spojenými.

Spolků, klubů, kroužků a podobných organizací bylo ve městě velké množství, nejvíce na přelomu století a v první čtvrtině století minulého, což se odrazilo i v mé práci. Tyto spolky se mi nejsnáze dohledávaly procházením dobového tisku konkrétně periodika Ohlas od Nežárky, které vydávala místní Landfrasova tiskárna. Ohlas od Nežárky vycházel od roku 1871 do roku 1942 a podával zprávy o dění ve městě a i menší spolky do něj vkládaly oznámení veřejnosti. Zároveň tato problematika je ve městě tak rozsáhlá, že jsem ji ve své práci neobsáhla celou a stále je ještě co popisovat. Což poukazuje na bývalý význam města, na činorodost, aktivitu a smýšlení jeho obyvatel z hlediska využívání volného času.

Z mého bádání vyplynulo, že obyvatelé města byli velice činní ve svém volném čase. V různých obdobích, kdy nebyla situace příznivá pro spolky, se jich řada stále scházela, některé tajně, některé upravily svou činnost, aby byly prospěšné veřejnosti či splňovaly podmínky dané režimem. Město bylo díky své poloze silně ovlivněno děním v Sudetech. Činnost organizací výrazně ovlivnil odsun Němců v letech 1945 a 1946. Mnohé organizace přišly o část svých členů, což mělo důsledky i pro členy zůstávající. Například včelaři se museli starat i o včelstva po odsunutých členech, šachisté museli měnit týmy.

Má práce je strukturovaná do osmi kapitol. V první jsem stručně popsala problematiku volnočasových aktivit a volného času. V druhé jsem stručně popsala historii města Jindřichova Hradce. Následuje popis činností spolků, který je rozdělen do šesti kapitol seřazených chronologicky: období mezi lety 1900 a 1914, období první světové války, období mezi lety 1918 a 1939, období Protektorátu Čechy a Morava, poválečné období a období nástupu komunistického režimu.

Seznam zdrojů

Archivní dokumenty

Pamětní kniha města Jindřichova Hradce 1929–1948. SOkA Jindřichův Hradec [online]. Dostupné na WWW:<https://www.digiceskearchivy.cz>.

Pamětní kniha Klubu cyklistů "Čechie". SOkA Jindřichův Hradec, [online]. Dostupné na WWW: https://www.digiceskearchivy.cz.

Památní kniha dívčího zpěváckého spolku Slávy Dcéra. 1872-1951. SOkA Jindřichův Hradec, [online] Dostupné na WWW: https://www.digiceskearchivy.cz.

Pamětní kniha sboru dobrovolných hasičů v Jindřichově Hradci Doba od 25. května do 11. listopadu 1932. SOkA Jindřichův Hradec, [online]. Dostupné na WWW: https://www.digiceskearchivy.cz.

Ohlas od Nežárky: týdeník pro poučení a zábavu, pro zájmy obecné i společenské. ISSN 1801-2523.

Společnost pro zachování husitských památek v Táboře, Jihočeský sborník historický. České Budějovice: Jihočeská společnost pro zachování husitských památek v Táboře, 1943, ISBN neuvedeno.

Věstník okresu Jindřichův Hradec, Jindřichův Hradec: Okresní národní výbor, 1948. ISSN 1804-8390.

Monografie

BĚHALOVÁ, Š. et al. *Jindřichův Hradec: město nad Vajgarem*, 2. vyd. Jindřichův Hradec: Město Jindřichův Hradec, 2008. ISBN 978-80-254-3270-9.

BĚHALOVÁ, Š., FÜRBACH, F. *Jindřichův Hradec: proměny slavného města po velkém požáru 1801*. České Budějovice: Typ, 2018. ISBN neuvedeno.

BĚHALOVÁ, Š. et al. *Tužme se!: z historie a současnosti jindřichohradeckého sportu*. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2005. ISBN 80-86227-22-7.

BLACK, J. *Historie 20. století: konflikty, technologie a rokenrol*. Praha: Euromedia Group, 2021. ISBN 978-80-242-7811-7.

BŘICHÁČEK, P. et al. *Jindřichův Hradec 1293–1993* (700. výročí měst Jindřichova Hradce), 2. vyd. České Budějovice: INpress, 1993. ISBN neuvedeno.

ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2004 ve zkratce*. Praha: Práh, 2003. ISBN 80-7252-026-1.

DOLÁKOVÁ, V. et al. *Pod junáckou vlajkou (almanach skautského střediska „Zlatá růže“ vydaný u příležitosti 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci)*. Jindřichův Hradec: Junák, 1999. ISBN neuvedeno.

JOHNSON, P. *Dějiny dvacátého století*. Praha: Rozmluvy, 1991. ISBN 80-85336-07-3.

KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*, Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.

MUK, J. *Čtvrt století spolku „Přátel starého Jindř. Hradce“ v Jindřichově Hradci*, Jindřichův Hradec, 1949.

MUK, J. *60 let práce Sboru dobrovolných hasičů v Jindřichově Hradci*, Jindřichův Hradec: Nákladem Sboru dobrovolných hasičů, 1932.

PETZLOVÁ, L. et al. *100 let organizované tělovýchovy a sportu*. Jindřichův Hradec: Jihočeské tiskárny, 1978. ISBN neuvedeno.

PRŮCHA, J. et al. *Pedagogický slovník*, 4. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

SVOBODA, L. et al. *80 let Základní umělecká škola Vítězslava Nováka v Jindřichově Hradci*. Brno, Základní umělecká škola Vítězslava Nováka, 2020. ISBN neuvedeno.

TOMANOVÁ, B., DOSBABA, T. *Městská knihovna Jindřichův Hradec: 120. výročí založení*, Jindřichův Hradec: Městská knihovna Jindřichův Hradec, 2012. ISBN neuvedeno.

Vlastivědný sborník Dačicka, Jindřichohradecka a Třeboňska sv. 25. Jindřichův Hradec: Muzeum Jindřichohradecka, 2013. ISBN 978-80-86227-54-2.

Internetové zdroje

Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec [online]. Jablonský Divadelní společnost Jindřichův Hradec: Úvod do historie spolku [cit. 2021-08-09]. Dostupné na WWW: < https://dsjablonsky.cz>.

Základní organizace Českého svazu včelařů Jindřichův Hradec [online]. ZO ČSV Jindřichův Hradec: O nás – Historie [cit. 2022-02-02]. Dostupné na WWW: <http://www.vcelari-jh.cz>.

Klub českých turistů [online]. Klub českých turistů: O klubu – Historie [cit. 2021-10-10]. Dostupné na WWW: <https://kct.cz>.

Jindřichův Hradec městské informační centrum [online]. Jindřichův Hradec městské informační centrum: O městě – Historie Jindřichova Hradce [cit. 2021-09-09]. Dostupné na WWW: < https://infocentrum.jh.cz>.

MO ČSR Jindřichův Hradec [online]. MO ČSR Jindřichův Hradec: Historie [cit. 2022-02-20]. Dostupné na WWW:< http://www.crsjhradec.cz/>.

Abstrakt

Fedrová, J. Volnočasové aktivity v Jindřichově Hradci v letech 1900-1950. České Budějovice: 2022. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th. D.

Klíčová slova: volný čas, volnočasové aktivity, volnočasové spolky, město Jindřichův Hradec, historie.

Práce se zabývá volnočasovými aktivitami v Jindřichově Hradci mezi lety 1900 a 1950. Práce se skládá z osmi kapitol. První kapitola popisuje pojem volný čas. Druhá kapitola popisuje historii města Jindřichova Hradce. Třetí až osmá je věnovaná volnému času ve městě a volnočasovým spolkům v časových okruzích.

Abstract

Free time activities in Jindřichův Hradec from year 1900 to 1950

Key words: free time, leisure activities, leisure clubs, city Jindřichův Hradec, history.

The bachelor thesis is dealing with leisure activities in Jindřichův Hradec in the years 1900-1950. The thesis consists of eight chapters. The first chapter describes the concept of free time. The second chapter describes the history of city Jindřichův Hradec. Third to eight chapter is dedicated to free time in the city and leisure clubs in time periods.